PLANINSKA ZVEZA SLOVENIJE
Komisija za varstvo gorske narave
Usposabljanje za: VARUH GORSKE NARAVE

Seminarska naloga

REGIJSKI PARK POHORJE-UTOPIJA ALI REALNA PRIHODNOST ?

MENTOR:
ga. Rozi Skobe

AVTOR: **Borut Ambrožič ml.**
Planinsko društvo Brezje

KAZALO:

1. Uvod
2. Kaj je Pohorje ?
2.1 Pohorje med II. Svetovno vojno
3. Regijski park Pohorje
3.1 Zgodovina dosedanjih prizadevanj za ustanovitev »Regijskega parka Pohorja«
3.2 Prvotni predlog za ustanovitev regijskega parka
3.3 Prva faza Regijskega parka Pohorje
4. Naravna bogastva Pohorja
4.1 Lobnica
4.2 Gozdni rezervat Šumik
4.3 Pragozd
4.4 Slap Veliki Šumik
4.5 Slap Mali Šumik
4.6 Gozdna učna pot Uršankovo
4.7 Črno jezero
4.8 Rozkina gozdna učna pot
4.9 Sv. Bolfenk na Pohorju
4.10 Framski potok in slap Skalce
5. Pohorje in kultura
6. Pojem zavarovanega območja ali kako zakonsko zaščititi življenjski prostor redkih živalskih in rastlinskih vrst
6.1 Upravljanje z zavarovanim območjem
6.2 Vrste zavarovanih območij
6.3 Razlogi za ustanovitev zavarovanega območja
6.4 Ustanovitelji zavarovanega območja
7. Značilnosti območja Regijskega parka Pohorja
7.1 Geološka slika področja
7.2 Gozdna sestava
7.2.1 Vloge gozda pomembne za človeka
7.3 Živalske vrste na področju Pohorja
7.4 Rastlinske vrste na področju Pohorja
7.4.1 Zaščiteno rastje
7.5 Podnebne značilnosti Pohorja
8. Nekateri zakoni in predpisi o varstvu okolja oziroma s področja narave v Sloveniji in Evropi
8.1 Mednarodni predpisi in drugi dogovori s področja narave
8.2 Slovenski predpisi s področja narave
9. Turizem na Pohorju
10. Zaključek
11. Viri

1.UVOD

Regijski parki se ustanovljajo z namenom, da se ohranijo, varujejo in raziskujejo naravne in kulturne vrednote, izjemne geomorfološke, geološke in hidrološke znamenitosti, zavaruje avtohtono rastlinstvo, živalstvo in naravni ekosistemi ter značilnosti neživega sveta, kakor tudi paleontološka in arheološka najdišča, etnološke in arhitekturne značilnosti ter kulturna krajina. Gre za težnjo po zagotovitvi usklajenega nadaljnjega razvoja gospodarstva, turizma, kmetijstva, gozdarstva, rekreacije ter izobraževanja z naravnimi danostmi. Ohranjena narava je bogastvo, ki smo ga podedovali od naših prednikov in naša dolžnost je, da ga ohranimo tudi za rodove, ki prihajajo za nami.

Naprednejša tehnologija in človeški pohlep po več površinah za smučanje, deskanje, kolesarjenje in druge zimske in poletne športe ter družabne prireditve so dejavniki ki kalijo tako živalski kot rastlinski mir na Pohorju. Posledica tega je vznemirjanje živali, manj hrane, skrivališč in bivalnih površin za živali. Zato se nekatere žival izseljujejo iz Pohorja, druge pa priseljujejo. Priseljene živali se večinoma na Pohorje priselijo zaradi še hujših bivalnih razmer na prejšnjem bivalnem prostoru.

V preteklosti je bilo gospodarstvo na Pohorju usmerjeno predvsem v industrijsko dejavnost (lesarstvo, glažutarstvo itd). Z razpadom velikih industrijskih sistemov, pa je bilo potrebno zaradi povečane brezposelnosti iskati rešitve tudi na drugih področjih. Občine povezane s Pohorjem so svoj razvoj in prepotrebna delovna mesta videle tudi v razvoju turizma na tem območju. Pohorje je zelo zanimivo tudi za t.i »nabiralni turizem« oziroma za zbiralce gozdnih sadežev, za nabiralce gob, malin, brusnic, borovnic in ostalih naravnih plodov zanimivih za potrošnika. Ob tem pa je seveda nujno potrebno upoštevati tako pozitivne kot tudi negativne spremne pojave,ki jih razvoj turizma v tej smeri lahko prinese. S termami v Zrečah je Pohorje dobilo tudi toplice oziroma termalno obliko turizma.

(vir slike, ww.maribor-pohorje.si)

V svoji seminarski nalogi bom predstavil območje oziroma njegove značilnosti (beri; floro in favno na tem območju) in karakteristike regijskega parka.

Prav tako pa bom v seminarski nalogi prikazal utemeljitve in razloge za vzpostavitev t.i Regijskega parka Pohorje v smislu varovanja naravne in kulturne dediščine ter prve korake ki so bili narejeni v tej smeri.

2. KAJ JE POHORJE ?

Pohorje je 1543 metrov visoka naravna oaza:

- širni gozdovi in celo pragozd Šumik,
- jase in pašniki,
- neokrnjene pohorske vode, slapovi in šotna barja z jezerci,
- največji metulj v Evropi in druge dragocene živalske vrste,
- edino silikatno gorovje pri nas.

Različni deli pogorja so poimenovani po bližnjih krajih: Mariborsko Pohorje, Zreško Pohorje, Slovenjegraško Pohorje, Ribniško Pohorje.
Pohorje je lahko dostopno po vseh glavnih cestah iz bližmjih večjih krajev, predvsem pa je prepredeno s planinskimi potmi. Najbolj znana je Slovenska planinska pot, ki prečka celotno pogorje. Ob njej pa spoznamo tudi glavne naravne znamenitosti.

Zreško Pohorje

Najvišje ležeče naselje je Rogla, ki predstavlja enega najbolj znanih klimatsko turističnih centrov v Sloveniji. Osrednji del občine (Skomarje, Boharina, Padeški vrh) je močno razčlenjen, poln grap in osojnih pobočij, severnejši del nad 1000 m n.v. preide v sploščeno zaobljeno gorovje, kjer se uveljavlja celinsko podnebje. Območje občine obsega gornji del južnega Pohorja, vse od vrha Rogle do podnožja Pohorja in se nadaljuje kot gričevnat svet v smeri Brinjeve gore, Gračiča v dolino Dravinje in se na drugi strani ponovno vzpenja v gričevje do Male gore pod Lindekom. Severni del občine je hribovit in poraščen z iglastim gozdom, v spodnjem delu pa so na gričevju kmetijska zemljišča z večjim naseljem in mestnim jedrom Zreč.

Pohorje je edino magmatsko metamorfno gorovje v Sloveniji in temu primerne so tudi ekološke značilnosti,izoblikovanost reliefa, vodovje ter seveda krajinske značilnosti. Na nepropustni kamninski podlagi se je izoblikoval značilen relief slemen in kopastih vrhov ter najgostejši in najizdatnejši sistem površinskih voda v Sloveniji. Posebnost Pohorja v ekološkem in krajinskem pogledu so travnata slemena - planje in šotna barja z jezeri, ki so edinstvena vrednota kulturne in naravne krajine ter življenski prostor redkih in ogroženih rastlinskih in živalskih vrst. Osnovno podobo dajejo Pohorju gozdovi s pestro fitocenoško sestavo. Širše območje parka pa vključuje tudi poseljena območja, ki jih odlikuje bogata kulturna dediščina in tipična kulturna krajina. Prvi predlogi o zavarovanju segajo v leto 1920 in so zajemali t.i Windischgrätzov pragozd in pohorska barja, danes pa je varovanih okoli 900 ha površin, pretežno z gozdnimi rezervati.
Utemeljitev po naravovarstvenih merilih:
1. velika gostota najpomembnejše naravne dediščine: gostota geološke, geomorfološke, hidrološke, botanične, zoološke, dendrološke in gozdne dediščine
2. izjemnost: edino gorovje iz magmatskih kamenin v Sloveniji z značilno izoblikovanim reliefom slemen in kopastih vrhov; najgostejši in najizdatnejši sistem površinskih voda v

Sloveniji; travnata slemena in šotna barja; jame v marmorju in tonalitu; največji slap v magmatskih kameninah (tonalit); najvišja slovenska smreka (Sgermova), eno največjih dreves v Evropi; nahajališče tonalita, čizlakita in marmorja; minerali v magmatskih in metamorfnih kameninah disten, granat..)

3. tipičnost: travnata slemena in šotna barja; hišna drevesa
4. kompleksnost: Pohorje je kompleksno, geografsko sklenjeno območje
   4.a. izjemna naravna ohranjenost: pragozd Šumik; šotna barja
   4.b. sekundarna ohranjenost: dobro so ohranjeni sekundarni travniki
5. življenjski prostori ogroženih rastlinskih in živalskih vrst: flora na silikatnih tleh; rastišča ogroženih vrst; rezervati; barja
6. migracijske poti: medved
7. mednarodne iniciative: vršni del Pohorja je IBA lokaliteta
8. abiotska, biotska in krajinska pestrost: tipična kulturna krajina pohorskih gozdov s samotnimi kmetijami ter krajina visokih barij
   8.a. pričevalnost: rimski kamnolom marmorja; glažutartvo;bojišče Pohorskega bataljona.

Geografsko sodi Pohorje na ozemlje med Alpami, Dinarskim gorstvom in Panonsko nižino in ima značilnosti vseh teh območij. Ta okrog 50 km dolg gorski svet nima izrazitih vrhov, zaobljeno sleme pa se večkrat dvigne čez 1500 m (Črni vrh 1543 m, Velika Kopa 1542 m, Rogla 1517 m).
Značilnost Pohorja je velika gozdnatost (70,3 %) in prevladujoč delež iglastih gozdov. Slovenija spada med najbolj gozdnate države v Evropi. Danes gozdovi pokrivajo skoraj 60 odstotkov celotnega slovenskega ozemlja, večji delež gozda pa imata med evropskimi državami le še Finska in Švedska. Drugje v zahodni Evropi je gozd ohranjen samo še v obliki manjših razdrobljenih delov. Leta 1875 je gozd pokrival 36 odstotkov Slovenije, leta 1961 48 odstotkov, leta 2000 pa že 56 odstotkov. Stanje gozdov se je bistveno začelo izboljševati šele po II. svetovni vojni, ko so pričeli z gozdnogospodarskim načrtovanjem v vseh gozdovih (tako zasebnih kot državnih), s čemer so zagotovili uvajanje principov trajnosti in sonaravnosti v vseh slovenskih gozdovih.
Danes se površina gozdov še povečuje. Tako je leta 2005 gozd pokrival že okoli 58 odstotkov Slovenije. Vzrok temu je zaraščanje travnikov in pašnikov na odmaknjenih podeželskih območjih, kjer ljudje opuščajo kmetovanje.
Leta 2005 je bila večina gozdov v Sloveniji v zasebni lasti (71 %), država je bila lastnica 26 odstotkov gozdov, lokalne skupnosti pa so posedovale okoli 3 odstotke. Kljub temu pa so gozdovi, ne glede na to v čigavi lasti so, dostopni za vse prebivalce, kar pa ne velja za gozdove v večini evropskih držav. Seveda je gozd v Sloveniji obravnavan kot gospodarski gozd, razen izjem kot so pragozdni rezervati. Gospodarjenje z njimi je na zelo visoki ravni in je eden najbolj preudarnih gozdnih gospodarstev v Evropi , saj je po II. Svetovni vojni prepovedoval golosečni način gospodarjenja z gozdom .

Med posebnosti Pohorja v ekološkem in krajinskem pogledu sodijo tudi travnata slemena - planje in šotna barja, ki so tudi življenjski prostor redkih in ogroženih rastlinskih in živalskih vrst. Na specifične razmere v ekosistemu pa opozarjajo tudi mnoge vrste živali in rastlin.

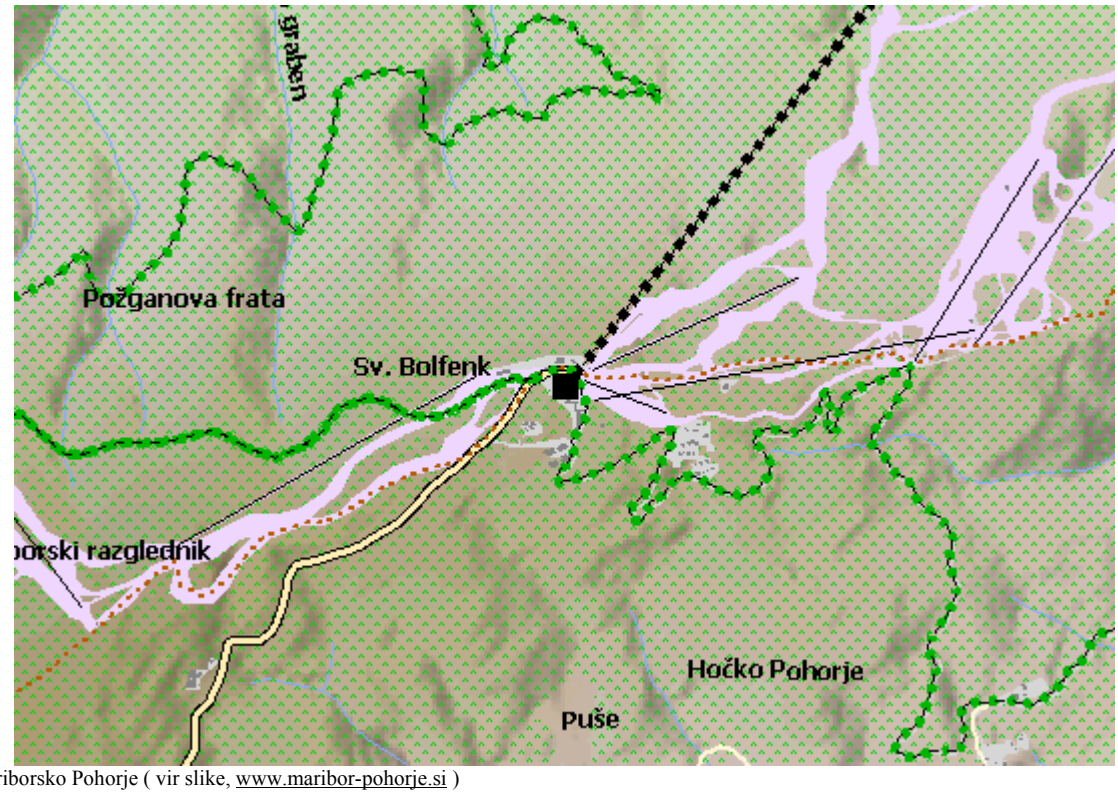

Mariborsko Pohorje (vir slike, www.maribor-pohorje.si)

Med najvišje vrhove Pohorja prištevamo :

-Črni vrh (1.543,5 m); najvišji vrh Pohorja

-Velika Kopa (1.542,7 m)

-Jezerski vrh (1.537 m)

-Mali Črni vrh (1.533 m)

-Mulejev vrh (1.533 m)

-Vrh Lovrenških jezer (1.527 m); na vrhu so Lovrenška jezera

-Mala Kopa (1.524 m)

-Rogla (1.517 m)

-Žigartov vrh (1.346 m)

2.1 Pohorje med II. Svetovno vojno

Širni pohorski gozdovi so v času II. Svetovne vojne nudili tudi zatočišče narodnoosvobodilnim enotam. Med najbolj znanimi, ki so doživele v teh krajih tudi svoj nesrečni konec je t.i Pohorski bataljon, katerega nesrečno usodo so zapisali številni slovenski pisatelji (npr. France Filipič).
Pohorski bataljon (uradno **1. bataljon Pohorskega odreda**) je bila partizanska enota, ki je bila ustanovljena 11. septembra 1942 v Dobrovljah na Pohorju. V začetku je enota štela 90

borcev, ki so na Pohorje prispeli iz Dolenjske, Šaleške in Savinjske doline. Sestavljali so ga borci 1. bataljona Savinjskega odreda II. grupe odredov (Kranjčev bataljon), ki so prišli poleti 1942 na Štajersko iz Dolenjske in se preimenovali v 1. bataljon Pohorskega odreda, ter borci Šaleške in Savinjske čete 1. štajerskega bataljona. Poveljnik bataljona je bil Rudolf Mede, politični komisar pa Jože Menih.
Pohorski bataljon je izvedel številne akcije. V noči od 8. na 9. oktober 1942 je bataljon požgal planinske koče na zahodnem Pohorju, da jih ne bi Nemci spremenili v svoje postojanke, od koder bi lahko napadali partizane. V noči od 23. na 24. oktober je bil bataljon v Oplotnici. Napadel je policijsko postajo, zažgal občinsko poslopje, nato pa priredil v vasi partizanski miting. Nemške policijske enote so neprestano poizkušale izslediti bataljon, vendar se jim je uspešno izmikal. 4. novembra 1942 je bataljon v Mislinji zažgal tovarno lepenke. Bataljon se je 21. decembra premaknil proti Osankarici, kjer si je uredil zimski tabor. Od tod so hodile patrulje po hrano v različne vasi ob vznožju Pohorja.
Prve dni po novem letu 1943 so nemške sile odkrile partizanski tabor. 8. januarja 1943 je okoli 2000 mož sovražne vojske obkolilo bataljonski tabor pri Osankarici. Okoli dvanajste ure so počili prvi streli. Partizani so se borili dve uri in pol, dokler niso bili vsi ubiti. Le ranjenega partizana Franca Kunaverja so Nemci ujeli živega. Julija 1943 so ga kot talca ustrelili pri Ljubnem v Savinjski dolini. V poslednjem boju je padlo 69 borcev Pohorskega bataljona. Vse borce so Nemci odpeljali v avstrijski Gradec in jih pokopali na tamkajšnjem pokopališču. Ko je 17. januarja 1943 v Št. Vidu nad Valdekom (danes Završe) padla še bataljonova patrulja, na Pohorju do konca vojne ni bilo več večjih partizanskih enot.
(fus nota, wikipedija)

3. Regijski park Pohorje

3.1 Zgodovina dosedanjih prizadevanj

Prizadevanja za zavarovanje Pohorja so stara že več kot 80 let. Zasledimo jih že v znameniti *Spomenici Odseka za varstvo prirode in prirodnih znamenitosti pri Muzejskem društvu za Slovenijo iz leta 1920.*

Prva konkretna zavarovanja so sledila šele v šestdesetih letih (pragozd Šumik), največ pa v osemdesetih letih, ko je bilo z občinskimi odloki zavarovanih več gozdnih rezervatov. Njihova skupna površina je nekaj čez 900 hektarjev, kar pomeni nekaj več kot en odstotek površine Pohorja. Na tako majhni površini seveda ni možno uresničevati vseh naravovarstvenih ciljev in zato potekajo prizadevanja za celovitejše varstvo naravne in kulturne dediščine v obliki naravnega parka, ki bo omogočil trajno ohranitev vseh vrednot, ki jih Pohorje še ima.

V devetdesetih letih je to vprašanje postalo še aktualnejše in pripravili so se različni predlogi za naravni park. Prvi konkretni predlog je pripravil Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine Maribor že leta 1988 v obliki elaborata z naslovom **Strokovne osnove za razglasitev naravnega parka Pohorje**. Strokovne osnove so bile vsebinsko nadgrajene in razširjane z elaboratom **Koncept razvoja s smernicami za razglasitev**, ki ga je naročilo takratno Ministrstvo za kulturo, izdelalo pa Gozdno gospodarstvo iz Maribora. Po tem predlogu je park zasnovan tako, da obsega ožje in širše zavarovano območje. Celotna površina parka meri okrog 40.000 hektarjev, torej približno polovico celotnega Pohorja. Od tega obsega ožje območje parka okrog 11.000 hektarjev, kar je dobra četrtina celotnega parka.
Leta 1997 je Ministrstvo za okolje in prostor, Uprava RS za varstvo narave naročila **Strokovne podlage za območje pohorskega naravnega parka** (ZUM d.o.o, Maribor,

januar 1998). V strokovnih podlagaj je podan predlog, da se naravni park ustanovi na približno 43.000 hektarjih ter da bi območje segalo na **območja šestnajstih občin:**
- Dravograd
- Hoče-Slivnica
- Lovrenc na Pohorju
- Maribor
- Mislinja
- Oplotnica
- Podvelka
- Rače-Fram
- Radlje ob Dravi
- Ribnica na Pohorju
- Ruše
- Slovenj Gradec
- Slovenska Bistrica
- Vitanje
- Vuzenica
- Zreče

3.2 *Prvotni predlog za ustanovitev parka (karta)*

V planskih aktih Republike Slovenije je območje Naravnega parka Pohorje opredeljeno že od leta 1986 (Dolgoročni plan SR Slovenije za obdobje 1986 – 1990). Predlog parka je vključen v vse naslednje dopolnitve planskih aktov RS za obdobje do leta 2000 in tudi v planske akte posameznih pohorskih občin.

V maju 2001 so sodelujoče občine ter Ministrstvo za okolje, prostor in energijo sklenile Sporazum o pripravi strokovnih podlag za regijski park Pohorje**,** v katerem se je MOPE zavezalo, da ustanovi *Programski svet*, *Projektni svet* ter določi *koordinatorja projekta*.

Na ustanovnem sestanku Programskega sveta za pripravo podlag za ustanovitev Regijskega parka Pohorje se je konstituiral Programski svet, ki ga sestavljajo župani sodelujočih občin in MOPE. Minister tudi vodi Programski svet. Določeno je, da je Programski svet sklepčen, če je prisotnih več kot polovica občin in pooblaščen predstavnik MOPE. Na tem sestanku se MOPE spet zavezalo čimprej izvesti razpis za koordinatorja projekta, ki bo vodil Projektni svet, ter tudi zagotoviti potrebna sredstva za delo Projektnega sveta in njegovega koordinatorja.
Ker do imenovanja Projektnega sveta ni prišlo, so župani prisotnih občin na sestanku 18.02.2003 naročili pripravo koncepta za skupno delovanje občin pri pripravi strokovnih podlag za park Pohorje, na osnovi katerega se bodo občine-podpisnice sporazuma lahko dogovorile za sodelovanje, če MOPE svojih obveznosti ne bo izpolnilo.
MOPE je sodelujoče občine obvestilo, da je *prišlo do sprememb glede začrtanega ustanavljanja zavarovanih območij v Sloveniji.* Zaradi projekta Natura 2000 so **se ustavile dogovorjene naloge za ustanovitev regijskega parka Pohorje**. Kljub vsemu pa je MOPE pripravljeno aktivno sodelovati pri vseh projektnih, ki bi jih občine v prehodnem obdobju usmerjale v območje bodočega regijskega parka.
Dne 03. 06. 2003 so se občine spet zbrale na delovnem sestanku Programskega sveta za pripravo podlag za ustanovitev Regijskega parka Pohorje, in sicer v Rušah. Sestanka se žal ni udeležil (vabljeni) predstavnik MOPE, kar je povzročilo, da Programski svet ni bi sklepčen.

Glavni omejitveni dejavnik pri predvidenem posegu v prostor je prisotnost gozdov na rastišču *Luzulo–Fagetum*, ki so po Habitatni direktivi uvrščeni v habitatni tip, za katerega je potrebno zagotoviti njegovo ohranjanje ter *Alpska konvencija*. Regijski park Pohorje bo imel status regijskega parka, kar pomeni park, v katerem se poleg ohranjanja narave varuje tudi krajinske značilnosti prostora.

Občina Ruše pa je v okviru Neposrednih regionalnih spodbud za leto 2005 **(**Agencije RS za regionalni razvoj) pridobila sofinanciranje za projekt, ki smo ga poimenovali *Regijski park Pohorje - 1. faza*.

3.3 Prva faza Regijskega parka Pohorja

Projekt je prijavila Občina Ruše na razpis za Neposredne regionalne spodbude za leto 2005 (Agencija za regionalni razvoj). S projektom je občina želela pripraviti osnove za nadaljevanje ustanavljanja regijskega parka, katerega ustanavljanje se je zaradi različnih interesov popolnoma zaustavilo.
V okviru projekta je občina izvedla naslednje aktivnosti:

- obnovitev in ureditev Gozdne učne poti Uršankovo (v sodelovanju z Zavodom za gozdove, Krajevna enota Ruše),
- vzpostavitev spletne strani www.park-pohorje.si
- **smernice za pripravo načrta upravljanja za vzhodni del regijskega parka Pohorje**
- gradnja in ureditev **vstopne točke v regijski park**

Vrednost projekta je 36 milijonov SIT (delno financiran s strani ARR).

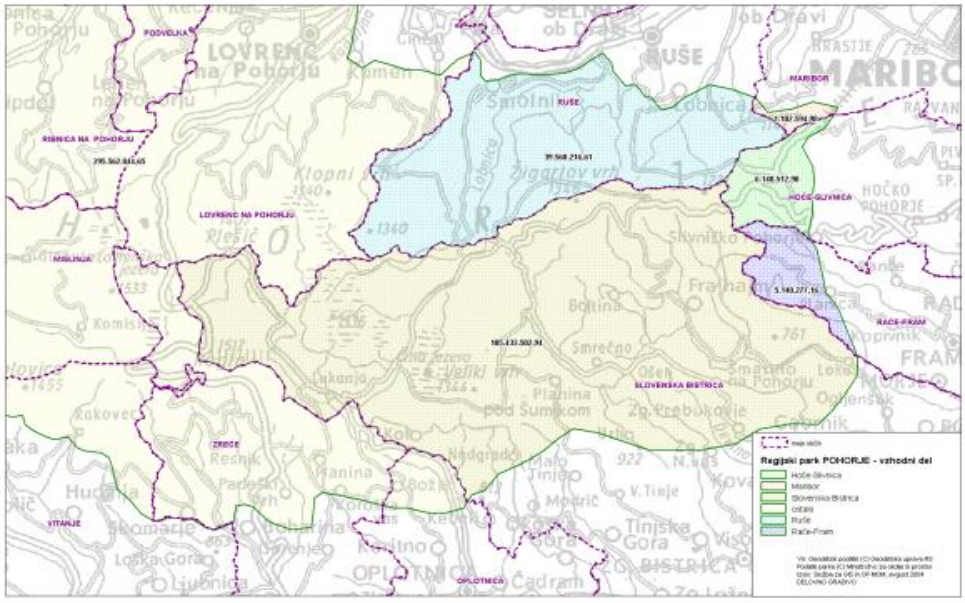

(fus nota, regijski park; **Regijski park** je obsežno območje regijsko značilnih ekosistemov in krajine z
večjimi deli prvobitne narave in območji naravnih vrednot, ki se prepletajo z
deli narave, kjer je človekov vpliv večji, vendarle pa z naravo uravnotežen)

4. Naravna bogastva Pohorja

4.1 Lobnica

Potok Lobnica izvira na močvirni vzhodnopohorski planoti, v bližini tihega jezera (Falski ribnik) pod Bajgotovim vrhom. Večji pritoki v zgornjem toku so Črnava, Piklerica in Kraljiščica, ki se izlivajo pred Bajgotom, nakar priteče Lobnica v gozdni rezervat (pragozd), od koder preko dveh slapov Veliki in Mali Šumik pot nadaljuje vse do svojega izlitja v reko Dravo.

potok Lobnica

Voda iz Lobnice je v preteklosti imela pomembno vlogo pri razvoju gospodarske dejavnosti na tem območju. Ob Lobnici je bilo 23 mlinov in žag, razvito pa je bilo tudi kovaštvo in steklarstvo.

Ob Lobnici je bila speljana tudi vodna drča, po kateri so drvarji splavljali les v dolino. Z vsemi odcepi je drča merila kar 17 km, višinska razlika pa je bila 747 m.

Ob potoku Lobnica – predel se imenuje Pragozd Šumik, se je ohranil prvobiten sestoj bukve, jelke, gabra, hrasta, smreke in kostanja. Pragozd se razprostira na 19 ha strmega pobočja ob potoku Lobnica in spada v 57 ha velik gozdni rezervat ob Lobnici.

4.2 Gozdni rezervat Šumik

Do sredine 19. stoletja so se ohranili večji pragozdni kompleksi na osrednji Pohorski planoti. Ko so leta 1838 zgradili *Lobniško rižo*, so odprli približno 3000 ha do tedaj večinoma nedotaknjenih gozdov. Do konca stoletja so odtlej izsekali vse ostanke naravnih gozdov. ***Ostalo je le še 20 ha pragozda*** na strmem desnem pobočju nad Lobnico. Leta 1950 so pragozd izločili in omejili kot poseben oddelek gozdarskega inštituta.
Največji poseg v pragozd je bil leta 1957, ko so v zgornji tretjini posekali traso za kamionsko cesto Areh-Šumik. Od celotnega kompleksa je tako odrezala 2,4 ha pragozda, kar ruši celoto biocenoze.

4.2.1 Pragozd

Se razteza na 19 ha **je** le del 57 ha velikega gozdnega rezervata ob Lobnici, ki je zaradi svojih naravnih lepot in zanimivosti od leta 1967 zaščiten kot gozd s posebnim namenom. Slikovita dolina Lobnice s slapovoma Veliki in Mali Šumik, redke rastline, nedotaknjeni gozd so okoliščine, dajejo temu objektu prav posebno mesto med našimi rezervati. Pomemben je namreč zaradi znanstveno-raziskovalne ter naravovarstvene vloge na tem področju.(vir:Gozdni rezervati Slovenije, Cenčič.l.,1985)
Rezervat se razprostira ob kanjonski debri gorskega potoka Lobnica. Pobočja so precej strma

(35°-50°), težko prehodna in ponekod prepadna.
Celotnega območja se je prijelo imenovanje Pragozd Šumik, kar pa ni povsem ustrezno, saj *obsega pragozd le manjši del rezervata (strmo desno pobočje nad Lobnico)*, vse ostalo pa je gozd, v katerega se več ne posega in zato postopoma prehaja v sekundarni pragozd. V pragozdu se je ohranil prvobiten sestoj bukve, jelke, gabra, hrasta, smreke in kostanja

Kako do Pohorskega pragozda in slapov?

- Iz smeri Maribora po dolini reke Drave iz Ruš proti Smolniku. Dva kilometra naprej, za cestnim odsekom proti Gornjaku, je na levo od ceste kažipot proti slapovoma ali
- iz smeri Maribora skozi Hoče na Areh, od koder vodi lokalna pot do Šumika.

Pragozd je v naravnem stanju ohranjen gozd, kamor človek ne posega. To pomeni, da je izločen iz gospodarjenja.
Od nekdanjih pragozdov so ostali le še fragmenti. Na Kočevskem so ohranjeni največji pragozdni ostanki: pragozd Rajhenavski Rog (površina 51 ha ali 86 nogometnih igrišč) in pragozd Pečka na novomeški strani (površina 60 ha ali približno 80 nogometnih igrišč). V pragozdovih lahko opazujemo naravni razvoj gozda brez poseganja človeka. Pragozdni ostanek prepoznamo po ležečih in še stoječih trohnečih deblih velikih dimenzij ter prevladujočih starih in debelih drevesih.

S predpisom je v Sloveniji zaščitenih 380 ha pragozdov (ali okoli 500 nogometnih igrišč). Poleg pragozda Rajhenavski Rog in pragozda Pečka ima Slovenija zaščitenih še osem pragozdnih rezervatov.

Pragozdovi v Sloveniji:
- Rajhenavski Rog in
- pragozd Pečka.

Pragozdni rezervati:

- Strmec na Stojni,
- pragozd na Kočevskem,
- pragozd Krokar na Borovski gori na Kočevskem,
- Pragozd Kopa na Rogu na Kočevskem,
- pragozd Ravna gora na Gorjancih,
- pragozd Trdinov vrh na Gorjancih,
- pragozd na Donački gori,
- pragozd Šumik na Pohorju in
- pragozd Prelesnikova koliševka na Kočevskem.

Rezervat se razprostira ob kanjonski debri potoka Lobnice pod Bajgotom. Del rezervata leži nad cesto Bajgot – Areh. JV del rezervata leži na območju občine Slovenska Bistrica. V delu rezervata je ohranjeno pragozdno stanje, ostala površina pa postopoma prehaja v sekundarni pragozd. V rezervatu prevladuje združba Luzulo albidae – Fagetum abietetosum. Od dreves prevladujejo bukev, jelka in smreka. Po povirnih jamah in jarkih prevladuje združba Abieti – Fagetum austroalpinum, z bogatejšo vrstno sestavo. Ob Lobnici je ozek pas gozda jesena in gorskega javora (Aceri - Fraxinetum illiricum). Od botaničnih posebnosti omenimo nenavadni kamnokreč (Saxifraga paradoxa), rjasti sleč (Rhododendron ferrugineum) ter alpski srobot (Clematis alpina). Rezervat odlikujejo tudi izredne geomorfološke tvorbe. Kamnina v rezervatu je granodiorit, ki je včasih taki razlomljen, da nastanejo zanimive

skalne formacije, kot na primer Trije hlabi, Ravbarske peči in Jelenska peč. Na slikovitih in divjih potokih v rezervatu so tudi trije slapovi, Veliki in Mali Šumik na Lobnici ter Vernski slap na Verni.

Je edini slovenski pragozd na silikatni podlagi, eden redkih ostankov naravne vegetacije Pohorja.

4.3 Slap Veliki Šumik

Slap Veliki Šumik se nahaja v soteski Lobnice v *zavarovanem pragozdu Šumik*. Visok je 24 m**.** Voda drsi preko slapišča z nagibom *42 stopinj*. Kljub položnosti je slap izredno slikovit zaradi širine in bogate vodnatosti. Slap je nastal ob tektonskem prelomu zaradi različne odpornosti kamnine – *granodiorita.* Na skalah nad slapom je osamljeno rastišče rjastega sleča (*Rhododendron ferrugineum*) in nekoliko pod njim nenavadnega kamnokreča (*Saxifraga paradoxa*).
Je največji slovenski slap na neapnenčasti podlagi in nahajališče redkih in ogroženih rastlinskih vrst.

Veliki Šumik v osrčju Pohorja je med našimi najmogočnejšimi slapovi. Vodni pramen Velikega Šumika se spušča 24 metrov globoko. Večina vode buta ob skoraj navpično prelomno ploskev, ob kateri je kamnito korito najgloblje vrezano. Ob visoki vodi se voda Lobnice v zgornjem delu pahljačasto razpre v širini vsaj 10 m, ko pa je vode manj, se prek stene spuščajo le posamezni vodni prameni. Tik nad sredino tolmuna štrli pokonci nekaj metrov visok kamniti blok, ki večino slapu stisne v ozko skalno korito, od koder pada v tolmun.

Slap Šumik(vir slike, www.maribor-pohorje.si)

4.4 Slap Mali Šumik

Slap Mali Šumik se nahaja v soteski Lobnice v zavarovanem pragozdu Šumik, približno 4*00 m pod slapom Veliki Šumik*. Voda pada najprej v treh skokih**,** ki merijo skupaj 9 m**,** potem pa čez granodioritni prag skoraj navpično še *nadaljnjih 9 m*. Slap je nastal ob tektonskem prelomu zaradi različne odpornosti kamnine – granodiorita.
Slapova Veliki in Mali Šumik sta najslikovitejša pohorska slapova.

4.5 Gozdna učna pot Uršankovo

Gozdna učna pot URŠANKOVO se prične ob vznožju Pohorja, ob pohorskem potoku Lobničica, le nekaj minut hoje iz centra Ruš. Pot je krožna in ima dve različici: daljšo, ki je dolga 3 km in krajšo z 1,3 km. Začne pa se pri »Mucu«. Sprehod po poti traja eno uro. Zaščitni znak poti je list gorskega bresta. Ob poti imamo priložnost opazovati spreminjanje gozda ter spoznavati različne vrste dreves, kot so:gorski brest, veliki jesen, gorski javor, velelistno in malolistno lipo, divjo češnjo in druge.

4.6 Črno jezero

Leži med Osankarico in Velikim vrhom na nadmorski višini 1200 m. Jezero je obraščeno s smrekovjem in šotnim mahom**.** Na dnu jezera so se leta in leta nabirali organski odpadki odmrlih rastlin in živali ter sčasoma ustvarili debelo plast mulja, ki je temne, tako rekoč črne barve. Jezero je zato na pogled, kot bi bilo polno črnila, čeprav je voda kristalno čista. S svojo gozdnato okolico je Črno jezero zavarovano kot gozdni rezervat**.**

Črno jezero je najlepša znamenitost na tem delu Pohorja, ki leži na gozdnatem slemenu med Tremi Kralji in Osankarico na Pohorju**.** Do njega lahko na primer pridete v 45 minutnem pohodu od Penziona 'Jakec' na Treh kraljih, po Ruški planinski poti.
Črno jezero je jezero, ki leži na gozdnatem slemenu med Tremi Kralji in Osankarico na Pohorju. Črno jezero je umetno - za zajezitev vode (akumulacija), ki je zagotavljala splavlanje hlodovine v dolino po t.i. drčah. Na dnu tega jezera so se leta in leta nabirali organski odpadki odmrlih rastlin in živali ter sčasoma ustvarili debelo plast mulja, ki je temne, takorekoč črne barve. Jezero je zato na pogled, kot bi bilo polno črnila, čeprav je voda kristalno čista. V jezeru je precej rib. Območje Črnega jezera je zaradi edinstvenega ekosistema visokih šotnih barij zavarovano in pri ogledu velja poseben naravovarstveni režim, prepovedano je kampiranje in kurjenje odprtega ognja. Glede nastanka jezera je spleteno veliko čudovitih ljudskih pripovedk, ki pomenijo dragoceno etnološko in kulturno dediščino, specifično za ta del Pohorja. Razen z ene strani jezero vztrajno zaraščajo alge in močvirsko rastlinje, zato ga vsake toliko časa izpraznijo in očistijo.(fus nota, www.wikipedija.si)

Glede nastanka jezera je spleteno veliko čudovitih ljudskih pripovedk, ki pomenijo dragoceno etnološko in kulturno dediščino, specifično za ta del Pohorja, dejansko pa naj bi **grof Windischgraetz**, lastnik dobršnega dela pohorskih gozdov, pred več kot 150 leti zajezil temno vodo Črnave **ter tako** umetno ustvaril jezero za spravljanje lesa v dolino (riže). V jezeru je tudi precej rib.
Območje Črnega jezera je zaradi *edinstvenega ekosistema* visokih šotnih barij zavarovano in pri ogledu velja poseben naravovarstveni režim, *prepovedano je kampiranje in kurjenje*

odprtega ognja.
Razen z ene strani jezero vztrajno zaraščajo alge in močvirsko rastlinje, zato ga vsake toliko časa izpraznijo in očistijo.
Jezero je danes torej predvsem naravni spomenik, ki skupaj z okolico in z močvirsko favno predstavlja naravni rezervat in vas bo s svojo lepoto zagotovo očaralo. Obenem je jezero prvovrstno domovališče najrazličnejših ptičev, v njegovi bližini pa zacveti tudi zelo redka mesojeda rastlina Rosika**.** V letih 1992 in 1993 je bil nasip obnovljen, prav tako pa tudi propustna naprava.

(vir slike, www.maribor-pohorje.si)

4.6 Rozkina gozdna učna pot

Rozkina gozdna učna pot (od Bolfenka do Razglednika). Gozdna učna pot od Bolfenka do razglednega stolpa je bila speljana leta 1981 pod idejnim vodstvom gozdarske inženirke Rozke Debevec-Lesjak. Njej v spomin so leta 1995 pot poimenovali "Rozkina gozdna učna pot".

Pot je dolga 3 kilometre in je krožno speljana. Vodi nas po stezi ali gozdni cesti od zgornje postaje vzpenjače proti cerkvici sv. Bolfenka, nato po severnem pobočju do razglednega stolpa - Razglednika, od koder se spusti na južno stran proti Železničarskemu domu in nato po sprehajalni poti nazaj do Bolfenka. Znaka poti sta smreka in rumeno-modra markacija na belem pravokotniku ali samo rumeno-modra markacija. Na poti je označenih 17 stojišč. Obhod poti brez razlage traja eno uro, obhod s strokovnim vodstvom gozdarjev pa traja približno 3 ure.

Samotna gozdna cerkev sv. Bolfenka je bila postavljena v začetku 16. stoletja. Prvotno je bila cerkev z delno ohranjeno poznogotsko arhitekturo pokrita s skodlami, pozneje s skrilami. Cerkev je sezidana v staronemškem slogu, kot mariborska stolnica, iz neobdelanih pragorskih kamnov. Cerkev so leta 1785 zaprli. Do požara 1950. leta je bil Bolfenk prehodna turistična postojanka. Po požaru je bil več let v razvalinah. Leta 1971 so ga pričeli obnavljati. Na travniku ob cerkvi raste mogočna bukev, ki se pri tleh razraste v več debel. Sodi med največje pohorske bukve. Severno ob cerkvi raste pravi kostanj z obsegom 408 cm, visok 14 m, ki je najvišje rastoči pravi kostanj na Pohorju.

Poseben čar Pohorja so prostrani gozdovi. V preteklosti je bila *bukev kraljica Pohorja*. Ponekod je sama, drugje pa skupaj z jelko in smreko prekrivala pohorska pobočja. V času glažutarstva so bukove gozdove močno izsekali, tako da so ostanki prvobitnih bukovih

gozdov le še v težje dostopnih predelih na severnih pobočjih Pohorja. Povsod drugod je človek iz ekonomskih interesov namesto njih zasadil smreke. Stoletne izkušnje so pokazale, da so takšni gozdovi neodporni, zato jih skušajo gozdarji postopno približati nekdanjemu stanju. Pri tem izkoristijo vse možnosti, ki jih ponuja narava. Tako povsod tam, kjer je le mogoče, obnavljajo stare gozdove po naravni poti, brez zasajanja (umetna obnova). Ogromno število semen, ki padejo na gozdna tla in od katerih vzklijejo le najboljša, je zagotovilo, da bomo imeli zdrave gozdove.

4.8 Sv. Bolfenk na Pohorju

Gre za prikupno cerkvico, obdano z zelenimi pohorskimi gozdovi, kjer se odvijajo številne prireditve, koncerti, predavanja ter stalne in občasne razstave**.**

(vir slike, www.maribor-pohorje.si **)**

Stalne razstave:

- *Pohorje nekoč* - razstava Pokrajinskega arhiva Maribor predstavlja razvoj planinskih domov, koč in velikih kmetij na Pohorju,
- *Bolfenk nekoč in danes* - razstava Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine Maribor prikazuje prenovo od ruševine do današnje podobe Bolfenka,
- *Kamnine in minerali Pohorja in Kobanskega* - razstava Zmaga Žorža in Vilija Podgorška
- *Mariborski mestni park, Zlata lisica - zgodovina smučarskega športa na Pohorju* - razstava Muzeja Narodne osvoboditev in
- *Zdravilna zelišča na Pohorju* (razstava Boruta Cerkveniča).

Občasne razstave:

- *Čipke in unikatno oblikovne sveče* (razstava Kornelije Brecl),
- *Dravski splavarji* (razstava Srednje lesarske šole Maribor),
- *Solnice in ročno vezeni prtički* (razstava Emica in Ivo Gojsniker).

4.9 Framski potok in Slap Skalce (Framski slap)

Framski potok izvira v dveh krakih; prvi del izvira pod hotelom Zarja, drugi krak pa pod Kagerjevim domom. Slap, visok približno 12 m, se nahaja v neposredni bližini odcepa regionalne ceste Hoče-Areh-Bellevue**.**

Potok teče v naravnem okolju vse do nižine - do naselja Fram. Nekdaj so potok izkoriščali v gospodarske namene. Močno razvito je bilo mlinarstvo, žagarstvo in oljarstvo, ki je dajalo značilnost kraju.

Slap Skalce
(vir slike, www.maribor-pohorje.si)

5.POHORJE IN KULTURA

BACHERNGEBIRGE

Knjiga Carla Hiltla, ki je opisal Pohorje v socialno-družbenem kontekstu 18. in 19 stoletja in katere naslov nas morda »pripelje« do imena Pohorje. Da je Pohorje gorovje, kjer srečujemo ogromno potočkov, izvirov (pitne) vode in občasno hudournikov, nam postane jasno ob prvem obisku.

Vendar pravi Mirko Šoštarič naslednje:

Pred približno štirinajstimi stoletji so naši predniki, prihajali iz Panonske nižine, že od Blatnega jezera sem so zagledali pogorje in ga poimenovali, še preden so prišli do njega, z edinstvenim splošnim nazivom v slovenski toponimiki – preprosto s Pohorjem.

Prav tako zasledimo v zgodovinskih dokumentih iz leta 1230 »supania Pocher«, kar nedvoumno kaže prvotni pomen toponima Pohorje. Kajti nemški Bachern je novejši in izraz je netočna je razlaga nemških avtorjev, da je ta prvoten in da je izveden iz številnih pohorskih potokov – Bach –ern.

GOZDNI IN ŽAGARSKI DELAVCI NA JUŽNEM POHORJU

Etnološka raziskava Angelosa Baša o koncu 19. stoletja na Pohorju. Opiše tudi gospodarski razvoj Pohorja in pomembnost proizvodnje lesa, razvoja glažut in gozdarstva na Pohorju. Opiše tudi lastniške odnose tega časa.

JURIJ VODOVNIK

Ljudski pesnik in glasbenik iz Skomarja na južnem Pohorju. Približa nam Pohorje v pesmih in glasbi, kot tudi pomen ljudskega izročila.

FRANC MIŠIČ

V čaru in žaru šumovitega Pohorja; knjiga Franca Mišiča iz leta 1934. "Obvezno" čtivo za vse, ki bi želeli temeljitejši vpogled v novejšo socialno in kulturno zgodovino Pohorja.

POHORSKE PRAVLJICE

Tomažič Jože nam približa nezavedno, iracionalno stran Pohorja, za katero je potrebno predvsem osebno izkustvo. Jasno pokaže, da vsako družbeno-kulturno okolje »nosi s seboj« tudi legende in mite, ki se skozi pravljične oblike kažejo v človekovi zavesti in vsakdanjem življenju. O bajkah in povestih na Pohorju še piše Brinar Josip.

O prepletanju družbenega življenja na Pohorju in iracionalnega piše tudi Zlata Vokač. V njenih zgodbah imajo bajeslovna bitja, kot tudi nezavedni človekovi principi, močan pomen. Etnološke raziskave Pohorja in literarna dela, ki nastajajo o/na njem, kažejo na močno prepletanje kulturnega, družbenega in naravnega okolja. Kot tako bi se naj Pohorje tudi obravnavalo in dokazovalo vključevanje tega območja v trajnostni razvoj v okviru slovenskega in svetovnega trajnostnega razvoja, kjer se enakovredno prepletajo socialni, kulturni in gospodarski vplivi in dogodki.

(vir slike, **www.maribor.si**)

6.Pojem zavarovanega območja ali kako zakonsko zaščititi življenjski prostor redkih živalskih in rastlinskih vrst

Varstvo narave že nekaj časa ne pomeni več le varstva živalskih in rastlinskih vrst ter naravnih vrednot, temveč je varovanje le-teh neločljivo povezano z varovanjem njihovih življenjskih okolij.

Po definiciji, ki jo je sprejela Svetovna zveza za varstvo narave (v nadaljevanju IUCN) je zavarovano območje:
»območje kopnega ali morja, ki je posebej namenjeno varstvu in ohranitvi biotske raznovrstnosti, skupaj z naravnimi in pripadajočimi kulturnimi dobrinami in je upravljano preko zakonskih in drugih ustreznih mehanizmov.«
Zavarovano območje lahko predstavlja gospodarsko okrepitev lokalnih skupnosti, če se smiselno in glede na pogoje vključi v strategijo razvoja demografsko ogroženih območij.

Ustanavljanje zavarovanih območij je v Sloveniji urejeno z Zakonom o ohranjanju narave (ZON-UPB2, Ur.l. RS, št. 96/2004) – v nadaljevanju ZON.

Na področju upravljanja z zavarovanimi območji se srečujemo s težavami kot so npr. pomanjkanjem znanja in izkušenj pri upravljanju in z izredno nizko stopnjo ozaveščenosti javnosti, obiskovalcev in samih prebivalcev območja o pomenu, vzroku in učinkih zavarovanja.

6.1 Upravljanje z zavarovanim območjem

Izkušnje kažejo, da za zavarovano območje ni dovolj da se samo pravno-formalno zavaruje. Potrebno je tudi, da se na primeren način upravlja z območjem**.** Le tako lahko potem dosežemo, da bo narava ostala ohranjena, obiskovalci zadovoljni, lokalno prebivalstvo pa bo imelo priložnost za razvoj in napredek.

Udeleženci tega »procesa«:

- občinski uradniki
- lokalne inštitucije
- lokalna društva
- nosilci turističnih aktivnosti
- lokalno prebivalstvo
- učenci, dijaki, študentje
- obiskovalci in vsi tisti, ki si prizadevate za ohranjanje narave

Razlaga ciljev upravljanja zavarovanega območja :

- izboljšano upravljanje zavarovanega območja- Regijski park Pohorje
- izboljšano upravljanje z obiskovalci
- izobraževanje in aktivno sodelovanje z lokalnimi skupnostmi in prebivalci

Pogoji za uresničitev zastavljenih ciljev:

- predlog načrta upravljanja za obiskom na projektnem območju na Pohorju,
- izdelava načrta spremljanja vpliva obiska na zavarovanih območjih,
- izobraževalni sklop za t.i naravovarstvene nadzornike,

- sklop izobraževalnih delavnic za različne interesne skupine
- postavitev info točk na Pohorju,
- označena in urejena učna pot,
- izobraževalno – informativne publikacije (zloženke, brošure…),
- spletna stran z vsemi informacijami o projektu,

6.2 Vrste zavarovanih območij

Zakon predvideva dve vrsti zavarovanih območij in sicer:

- Ožja zavarovana območja
- Širša zavarovana območja

Ožja zavarovana območja
- naravni spomenik (primer-pojem:)
- stroki naravni rezervat (primer-pojem:)
- naravni rezervat (primer-pojem:)

Širša zavarovana območja
- narodni park (npr. Triglavski narodni park)
- regijski park (npr. Kozjanski park)
- krajinski park (npr. Krajinski park Goričko).

Širša zavarovana območja so območje narave, kjer je velika abiotska, biotska in krajinska raznovrstnost **t**er velika gostota in raznolikost naravnih vrednot, ki so lahko tudi kompleksno in funkcionalno med seboj.
Širša zavarovana območja se (za razliko od ožjih zavarovanih območij) poleg namena varovanja narave, ustanavljajo tudi z namenom trajnostnega razvoja območja**,** ob *upoštevanju razvojnih teženj lokalnega prebivalstva*, zagotavljanja sonaravnih ravnanj in zagotavljanja človekove telesne in duševne sprostitve; v zavarovanih območjih naj bi se nekoč v prihodnosti princip trajnosti kot vzorčnih celic razširil na vso naravo.

- **Narodni park:** je veliko območje s številnimi naravnimi vrednotami ter z veliko biotsko raznovrstnostjo. V pretežnem delu narodnega parka je prisotna prvobitna narava z ohranjenimi ekosistemi in naravnim procesi, v manjšem delu narodnega parka so lahko tudi območja večjega človekovega vpliva, ki pa je z naravo skladno povezan.
- **Regijski park:** je obsežno območje regijsko značilnih ekosistemov in krajine z večjimi deli prvobitne narave in območji naravnih vrednot, ki se prepletajo z deli narave, kjer je človekov vpliv večji, vendarle pa z naravo uravnotežen.
- **Krajinski park:** je območje s poudarjenim kakovostnim in dolgotrajnim prepletom človeka z naravo, ki ima veliko ekološko, biotsko ali krajinsko vrednost.

6.3 Razlogi za ustanovitev zavarovanega območja

Zavarovano območje se praviloma ustanovi zaradi:

- **dejanske ali potencialne ogroženosti naravne vrednote**, ekološka pomembna območja, posebna varstvena območja (Natura 2000) ali drugega območja z varstvenim statusom, kadar varstvenega cilja ni mogoče doseči z drugimi razpoložljivimi varstvenimi ukrepi

- **nujnosti sinergijskega usklajevanja vseh ravnanj na območju**, enotnega usmerjanja ravnanj v smislu trajnostnega razvoja ter uravnoteženega vzpostavljanja in razvijanja parkovne infrastrukture.

Kdo lahko ustanovi širše zavarovano območje:

6.4 Ustanovitelji zavarovanega območja
Zavarovano območje lahko ustanovi:

- Vlada (narodni, regijski, krajinski park)
- Ena ali več lokalnih skupnosti skupaj (regijski in krajinski park)
- Vlada in ena ali več lokalnih skupnosti skupaj (regijski in krajinski park)

Če več ustanovitelj skupaj na ravne državi in lokalnih skupnosti ustanovi zavarovano območje, začne akt o zavarovanju veljati, ko ga sprejmejo vsi ustanovitelji v enakem besedilo.
Ustanovitelj **zavarovanega območje je** odgovoren za njegovo upravljanje in financiranje**.**

7.ZNAČILNOSTI OBMOČJA REGIJSKEGA PARKA POHORJE

7.1 Geološka slika področja

Pohorje kot tako, predstavlja v slovenskem gorskem svetu edino silikatno gorovje. Obrobje grade paleozojski metamorfni silikati, osrednji del pa magmatske kamnine, predvsem *tonalit* in *dacit*. Pohorje je edino magmatsko metamorfno gorovje v Sloveniji in temu primerne so tudi ekološke značilnosti,izoblikovanost reliefa, vodovje ter seveda krajinske značilnosti.
Zaradi neprepustne kamninske podlage odtekajo površinske vode po površini in tkejo najizdatnejšo mrežo površinskih voda v Sloveniji. Izviri in potoki se postopoma združujejo v vedno večje struge in hitijo proti dolini po strmih jarkih. Večji med njimi na območju gradnje proge sta Lobničica in Lobnica.

7.2 Gozdna sestava

Pohorje nudi izjemno pestrost gozdne sestave. Zabeleženih je kar 29 različnih gozdnih združb, nekatere pa so značilne samo za Pohorje. Značilnost Pohorja je velika gozdnatost (70,3 %) in prevladujoč delež iglastih gozdov. V preteklosti pa so bukev za potrebe glažutarstva že precej izsekali.

Čeprav na celotnem območju Pohorja prevladuje smrekov gozd, je območje trase smučišča povsod razen na celkih Ozim in Uršank poraščeno z mešanim gozdom bukve, smreke in jelke. Gozd v Sloveniji obravnavan predvsem kot gospodarski gozd, razen izjem kot so pragozdni rezervati. Morda najstarejše drevo na Slovenskem je macesen pri Mali Pišnici (pri Kranjski gori). Njegovo starost ocenjujejo na 1.000 let; je še živeči sodobnik Brižinskih spomenikov.

7.2.1 Vloge gozda, pomembne za človeka

a) Ekološke vloge
- Proizvodnja kisika: Strokovnjaki ocenjujejo, da sprosti odrasla bukev v povprečju 9.400 l kisika na leto, kar zadostuje za obnovo 45.000 l zraka s kisikom (človek bi lahko 10 dni dihal svež zrak, če predpostavimo, da v normalnih pogojih naredimo 15 vdihov na minuto,

vsak vdih pa ima povprečni volumen 1,5 l). En hektar bukovega gozda lahko pridela na leto kisika za 100 ljudi.

- Preprečevanje erozije: Milijarde kilometrov dolgo omrežje korenin, prepleteno s hifami gliv povezuje gozdna tla in jih varuje pred spiranjem (erozijo). Ta vloga je še poudarjena predvsem v gorskem gozdu ali na pobočjih. Strokovnjaki so ugotovili, da se pri golosekih močno poveča izpiranje iz gozdnih tal. Ko smo imeli malo gozda, so hudourniki naredili veliko škode. Poleg tega pa gozd varuje tudi pred snežnimi in zemeljskimi plazovi, vetrom, poplavami ipd.

- Nastajanje prsti: V gozdu ponovno nastaja dragocena rodovitna prst, saj razkrojevalci predelujejo odmrle dele organizmov v naravno gnojilo – humus. Prst nastaja zelo počasi: v povprečju v 175 letih nastane 1cm.

- Zadrževanje vode: En hektar bukovega gozda zadržuje 2 milijona litrov deževnice in jo oddaja kot pitno vodo v okolje. Gozdna tla vpijejo 28-krat več vode kot peščena. Raziskave so pokazale, da je spiranje tal na travniku do 7-krat večje kot v gozdu, goli površini pa kar 470-krat večje kot v gozdu. S tem pa so povezane tudi druge funkcije gozda:
a. preskrba z vodo (večji del vseh slovenskih voda prihaja iz gozda),
b. bogatenje podtalnice (filtrira padavine in povečuje vsebnost rudninskih in organskih snovi v vodi, kar izboljšuje kakovost vode),
c. čiščenje (filtriranje) vode – ohranja čistost podtalnice (ohranjanje pitne vode) in kakovost vodotokov,
d. uravnavanje odtoka padavinskih voda v vodotoke (preprečevanje poplav).

- Ponor ogljikovega dioksida, najpomembnejšega toplogrednega plina, ki dolgoročno usodno spreminja klimo na našem planetu.

- Varovanje biotske pestrosti, ki je nujna ne le za nemoteno življenje ekosistemov, ampak tudi za človeka. Odkrivamo, da je biotska raznovrstnost kazalec kakovosti okolja, varovanje le-te pa hkrati etična obveza in potencialna korist.

- Blaženje podnebnih vplivov in vplivov na lokalno klimo:
a. hladi okolico,
b. varuje pred vetrom,
c. ustvarja padavine (predvsem obširni tropski gozdovi).

b) Pridelovalne vloge (najbolj neposredno povezane z materialnimi koristmi)
- Proizvodnja lesa: Lesno bogastvo naših gozdov je pomembno za narodno gospodarstvo; strokovnjaki opozarjajo, kako pomembna je lesna kultura za energijsko kulturo dežele. Če uporabimo pri predelavi masivno desko, porabimo za to 100 enot električne energije; pri uporabi panelnih plošč, ki so iz slabšega lesa, porabimo že 190 enot; pri ivernih ploščah, ki so še iz slabšega lesa, 220 enot; pri vlaknenih ploščah pa kar 350 enot energije.

<u>Lesno biomaso</u> bi lahko uporabili tudi kot vir energije. V skupino t.i. "lesne biomase" uvrščamo:
lesne ostanke iz gozdov, ki so primerni za energetsko rabo,
les iz površin, ki niso gozd (površine v zaraščanju, kmetijske površine, urbane površine …),
lesne ostanke primarne in sekundarne industrije,
odslužen ne-onesnažen les.

- **Nabiranje gozdnih dobrin**: V naših gozdovih lahko vsakdo nabira sadeže, zdravilna zelišča in gobe tudi v gozdovih v zasebni lasti. Vendar pa morajo biti količine in načini nabiranja prilagojeni tako, da ne ogrožajo drugih rastlinskih ali živalskih vrst in funkcij gozda.

- **Lovno gospodarska funkcija**: Število populacij jelenjadi in srnjadi so včasih uravnavale velike zveri kot sta volk in ris, danes pa je njihovo vlogo prevzel človek, ki lov pojmuje kot gospodarjenje z gozdno divjadjo. Ti dve vrsti velikih zveri sta danes redki in ogroženi prav zaradi lova v preteklosti. Lov na nekatere vrste pa se je ohranil le zaradi tradicije. V Sloveniji poznamo polharstvo, ki je še vedno živo, izhaja pa iz časov, ko so polhe lovili kot dodaten vir beljakovin in maščob v sicer siromašni prehrani. Danes seveda ni več te potrebe, kar pomeni, da gre v tem primeru le še za hobi, ki je že iz mode.

c) Socialne vloge
Z različnimi gozdnimi dejavnostmi človeka so povezane socialne funkcije gozdov.
- **zaščitna funkcija**:
• ščitijo naselja, infrastrukturo,
• blažijo sunke vetra (nasadi v Vipavski dolini, ob letališčih),
• preprečujejo nastajanje snežnih zametov,
• prestrezajo padajoče kamenje (preprečujejo plazove),

- **zdravstvena, higienska**:
• s filtriranjem in prestrezanjem zmanjšujejo škodljive ali nezaželene vplive emisij: prahu, strupenih aerosolov, plinov, žarčenja, hrupa,
• čistijo, vlažijo, hladijo zrak in ga bogatijo z eteričnimi olji,
• imajo izolacijski učinek (mir, zasebnost),

rekreacijska in turistična:
• domači turisti in rekreativci, ki iščejo stik z naravo,
• ekoturisti iz zahodne Evrope, ki komaj vedo, kaj je gozd,

- **vzgojna, poučna in raziskovalna:**
• funkcija varovanja naravne in kulturne dediščine in drugih vrednot okolja,
• obrambna in estetska funkcija,

7.3 Živalske vrste na področju Pohorja

Živalstvo na Pohorju je izredno bogato in raznoliko. Pohorje kot tako, nudi zavetje številnim živalskim vrstam. Še posebej so pomembne t.i endemne vrste, ki jih je največ med vretenčarji in žuželkami, npr. pribežnica, borovničev modrinček, veliki nočni pavlinček - največji metulj v Evropi. (fus nota-endemne vrste; …)

Dvoživke in plazilci s po nekaj nad dvajsetimi taksoni sta pri nas najmanjši skupini vretenčarjev. Slovenija, čeprav ji gre - primerjalno vzeto - rekord v biološki raznovrstnosti, za dvoživke in plazilce ni ravno obljubljena dežela. Razloga sta, na kratko, dva: objektivni, naravno-zgodovinski, in subjektivni - ogroženost naravnega okolja. Prvi je dano dejstvo, na katerega ne moremo vplivati, drugi pa je etično vprašanje, ki zavezuje[1].

[1] Informativni bilten Društva Temporaria, št. 1, leto 1997

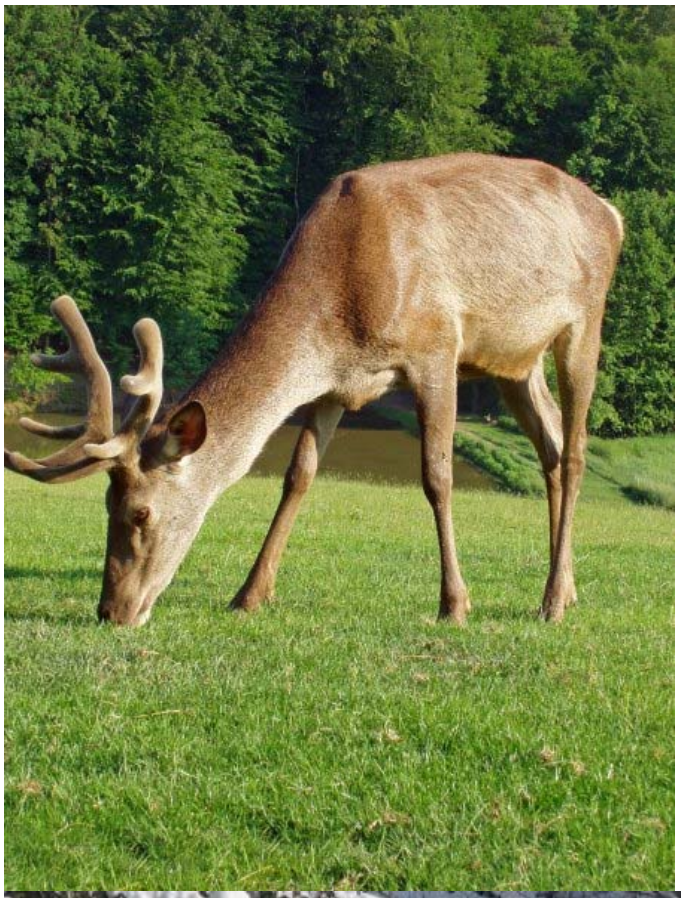

(vir slike, www.maribor-pohorje.si)

Zaradi potrjene visoke stopnje endemizma pa bi na Pohorju lahko v prihodnje naleteli tudi na nove vrste, kar velja predvsem za vodne, obvodne in močvirske živali.

Prav tako :

- **približno 90 vrst ptic** (detelj, skovik, jereb, kragulj, kanja, skobec, sova, žolna, kukavica, sinica, ponirek, vodomec, kos…) – ne pozabite na vodni vzdrževalnik Požeg, **orintološki rezervat!**
- **mali sesalci, žužkojedi in glodalci** (veverica, drevesni polh, gorska rovka, rumenogrla miš, pižmovka, voluharica, netopir…);
- **divjad** (srna, jelen, gams, divjega prašič, poljski in alpski zajec, vidra, kuna, jazbec…);
- **plazilci in dvoživke** (živorodna kuščarica, belouška, gož, modras in gad ter alpski pupek v Črnem jezeru, žabe...;
- **700 vrst metuljev**;

- **hrošči** (**nahajališče orjaškega krešiča je edino v Sloveniji!**);
- **mehkužci** (polž slinar, školjke v vodah in jezerih) in
- **ribe** (lipan, potočna postrv, podust…).

Rjavega medveda so na Pohorju iztrebili v prvi polovici 19. stoletja, **volka** okoli leta 1860, tako tudi **risa in divjo mačko**.

Od zavarovanih vrst na Koroškem in Pohorju živi najvitalnejša populacija **divjega petelina** v Sloveniji. Vendar je bil divji petelin, ki je v preteklosti naseljeval območja nad nadmorsko višino okrog 700 m izrinjen v višje predele (nad 1200 m), in se v samem območju predvidenega posega ne pojavlja, prav tako se v območju ne pojavlja ruševec, ki je prav tako prisoten na Pohorju.

Od **divjadi** v območju prevladuje srnjad, prisotni so še divji prašič, gams, jelenjad, od **zveri** pa so prisotne lisica, kuna belica, kuna zlatica in jazbec.

7.3.1 Razčlenitev živalskih vrst na Mariborskem Pohorju

Divji petelin

Divji petelin je naša največja gozdna kura. Samec divjega petelina je velik 86 - 105 cm, samica pa med 60 in 67 cm. Za vrsto je značilen spolni dimorfizem - samec se po velikosti in obarvanosti razlikuje od samice. Samec -petelin je temno kovinske barve, peruti pa so temno rjave z belim okencem v vzgibu. Rep je pahljačast (16 - 20 peres), kljun je rumeno sive barve, oči so temne, nad njimi pa ima živo rdeče obarvano kožno gubo - rožo, ki je še posebej intenzivne barve v času parjenja. Samica - kokoš je rjavo grahasta, po prsih bolj rdečkasto rjava, kožna guba na očmi pa je manj izrazita in bolj blede barve. Noge divjega petelina imajo štiri prste s temnimi kremplji, so močne in operjene do prstnih sklepov. Je značilen prebivalec starih, raznodobnih in presvetljenih mešanih gozdov, v katerih je mir in dovolj pritalnega rastlinja, zlasti jagodičja. Izredno pomemben je čim daljši notranji gozdni rob, torej rob med različnimi razvojnimi fazami gozda
Divji petelin je značilnica za Mariborsko Pohorje, vendar ga je klub temu vedno manj[2].

[2] www.lovstvo.net

Divji petelin (http://www.lovstvo.net/K-Petelin.php)

Gozdne kure

Preostale t.i gozdne kure, kot so ruševec, gozdni jereb in belka, so zelo neprilagodljive živali. Spremembe v svojem življenjskem okolju težko prenašajo in se nanje odzivajo največkrat tako, da ga zapustijo. To še posebno velja za divjega petelina in gozdnega jereba, katerih življenjsko okolje se zaradi človekovega poseganja v naravo še bolj in najhitreje spreminja. Vidimo torej, da gozdne kure potrebujejo naraven gozd ali pa tak, s katerim gospodarimo tako, da je vsaj podoben naravnemu.

Gozdne kure so bolj ali manj teritorialne živali. Ne zapuščajo rade svojih stališč, če pa že potem večino na manjše razdalje[3].

Lisica

Rod lisic zajema kar devet vrst. Zaradi skrivnega načina življenja so srečanja z njo v prosti naravi redka. Tudi lovci jih ne videvajo vsak dan, tudi kadar je številčno povsod pogosta. Kljub temu pa je le malo živalskih vrst tako popularnih kot ravno lisica.

Ko je človek v začetku obdobja industrializacije pričel spreminjati tudi življenjsko okolje, so se morale temu prilagoditi številne živalske vrste, mnoge pa so izginile. Lisica sodi med redke zmagovalce, ki so klub močnemu preganjanju ostali v neposredni človekovi soseščini. Lisica ni zanimiva zgolj za lovce, V zadnjih dvajsetih letih je v svetu postala zanimiva za biologe raziskovalce divjadi. Kot pogosta in okolju zvesta, gibljiva zver, ki živi na razmeroma majhnem življenjskem prostoru, je še posebno zanimiva za raziskave glede prehrane, prostorskih in časovnih načinov življenja ter socialne strategije v različnih ekosistemih[4].

[3] Vitomir Mikuletič, Gozdne kure

[4] Felix Labhardt: Lisica (str.7)

Lisica (http://animals.nationalgeographic.com/staticfiles/NGS/Shared/StaticFiles/animals/images/primary/red-fox-sleeping.jpg)

Medved

Medved spada v skupino »zveri«.Medvedi so pravzaprav največje zveri, kar jih danes živi na Zemlji. Telesna velikost sega od 1m do 3m. Spola sta lahko enako velika, navadno pa so samci nekoliko večji. Rep je kratek in do nefunkcionalen, dolg komaj 70 do 125 mm. Glava je velika in močna, oči in uhlji pa majhni. Uhlji so pri vseh vrstah zaokroženi in štrleči. Ustnice niso zrasle z dlesnimi. Noge so kratke in močne. Prednji par je še posebej mišičast. Dlaka je groba in dolga.

Zimo medvedje prezimijo v stanju t.i " zimskega spanja"[5].

Medved se pojavi na Pohorju bolj poredko, vendar ti v večini po pomoti zaidejo na Mariborsko Pohorje.

Slika : Rjavi medved (http://i.pravda.sk/06/101/skcl/P231623d8_medved1.jpg)

Med avtohtone živali na Pohorju pa prištevamo še :

-zajec

-srnjad

[5] Kryštufek, Brancelj, Krže, Čop: Zveri - medvedi, mačke, psi (str. 11, 17, 18)

-kuna
-fazan
-polh
-gams

7.4 Rastlinske vrste na področju Pohorja

Rastlinski nsvet Pohorja, po katerem je narava pretežno sejala z iglastim gozdom**,** vam razkriva bogato zbirko rastlin, tudi takih, ki so v naši deželi in preko njenih meja edinstvene**.** Predvsem severna stran Mariborskega Pohorja je območje izjemne naravne dediščine, ki je z mestnimi odloki tudi zavarovana kot naravna znamenitost**.**

Med posebnosti Pohorja v ekološkem in krajinskem pogledu sodijo tudi travnata slemena - planje in šotna barja, ki so tudi življenjski prostor redkih in ogroženih rastlinskih in živalskih vrst.
Obsežne planinske trate so posebnost Pohorja, značilna za pobočja in slemena zahodnega Pohorja. Poznamo jih pod imenom pohorske planje. Gre za površine pod naravno gozdno mejo, ki so nastale s krčenjem gozda zaradi paše. Planje se zdaj, po opustitvi paše, ponovno (čeprav počasi) zaraščajo z gozdom.
Predstavljajo zelo slabe pašnike, saj so za hrano uporabne le čisto mlade rastline, starejše so trde, neužitne in jih živina zavrača.

Zanimivejše rastline, ki rastejo tod so ***arnika***, močvirsko ***ciprje***, ki mu pravijo tudi ciproš, zavarovani ***Kochov svišč*** in ***panonski svišč***.

(vir slike, www.maribor-pohorje.si)

7.4.1 Zaščiteno rastje

Knezarjeva lipa

Pri kmetiji Knezar raste velikolistna lipa z obsegom debla 872 cm in višino 17,5 m. Pomemben krajinski in dendrološki objekt sodi med najdebelejše slovenske lipe.

Bukev ob cerkvi sv. Bolfenka

Na travniku ob cerkvi sv. Bolfenka raste mogočna, pri tleh razraščena bukev z obsegi posameznih debel 305, 220, 207, 160 in 125 cm. Visoka je 28 m. Zaradi svoje lege predstavlja pomemben krajinski element.

Tise na Meranovem

Ob hiši na Meranovem raste pet tis z obsegi debel 158, 212, 246, 248 in 300 cm. Visoke so od 7 do 13,5 m. Sodijo med najdebelejše slovenske tise.

Dolarjev pravi kostanj H.Pohorje

Obseg debla je 838 cm, visok pa je 22m. Sodi med najdebelejše prave kostanje v Sloveniji.

Pravi kostanj pri Zg. Marinu

Dvodebeln pravi kostanj ima obseg približno 880 cm, visok pa je 17 m.

Pravi kostanj ob cerkvi sv.Bolfenka

Pravi kostanj raste severno ob cerkvi sv. Bolfenka. Deblo ima obseg 408 cm, visok pa je 14m. Sodi med debelejše prave kostanje in je najvišje rastoči pravi kostanj na Pohorju.

Jelka pri Železničarskem domu

Tik pod asfaltno cesto od Železničarskega doma (sedaj Aparthotel Pohorje) proti zgornji postaji gondolske žičnice raste velika jelka z obsegom debla 315 cm. Z višino 36 m sodi med največje jelke v Sloveniji in je pomemben dendrološki objekt.

Zg. Radvanje platana

28 m visoka platana ob Radvanjskem gradu sodi z obsegom debla 520 cm med najdebelejše platane v Sloveniji.

Zorkov pravi kostanj

Kostanj z obsegom 590 cm sodi med največja drevesa te vrste v Sloveniji in je dendrološko pomemben objekt.

Vermonov pravi kostanj

Vermonov pravi kostanj v Gaju nad Mariborom ima obseg 560 cm.

Pravi kostanj Gaj-Žavcarjev vrh

Pravi kostanj z obsegom 480 cm je najdebelejše drevo v značilnem kozjaškem nasadu pravih kostanjev. Stoji ob turistični poti Gaj-Žavcarjev vrh.

Prapnikovi pravi kostanji

Nasad pravih kostanjev z obsegi 680, 520 in 520 cm se ponaša z drevesi, ki sodijo med največje predstavnike te vrste v Sloveniji.

Rebernakov pravi kostanj

Rebernakov pravi kostanj ima obseg debla 690 cm.

Fikejeva tisa

Fikejeva tisa z obsegom debla 445 cm je najdebelejša tisa v Sloveniji. Najdemo jo na Žavcerjevem vrhu.

Bešenikova tisa

Bešenikova tisa ima obseg 280 cm.

Bresterniška tisa

Bresterniška tisa je visoka 13 metrov in ima obseg 393 cm. Je tretje največje drevo te vrste. Najdemo jo na Jelovcu.

Hauptmanov skorž

Hauptmanov skorž je visok 15,5 m in ima obseg 285 cm. Sodi med največja drevesa te vrste v Sloveniji.

7.5 Podnebne značilnosti Pohorja

Gorski masiv Pohorja leži na prehodu alpsko-predalpskega sveta Slovenije, kjer se prepletajo vplivi različnih podnebnih vzorcev. Na hladnih legah in v višjih nadmorskih višinah vlada sveža klima z visoko zračno vlago. Na Pohorju prevladuje zmerno podnebje, brez velikih temperaturnih sprememb, zanj je pa značilno tudi, da proti sredini masiva in z naraščajočo nadmorsko višino narašča povprečna količina padavin. Največ jih pade v glavnem v zimskem in spomladanskem času.

Vegetacijska doba v najvišjih predelih in na platoju je bistveno krajša kot na ravnini, predvsem zaradi izostrenih klimatskih razmer in ostalih ekoloških dejavnikov, ki vplivajo na rast. Najvišji deli Pohorja so pod snegom v povprečju 60 dni več kot nižinski. Po pohorskih vrhovih in kotanjah se sneg obdrži navadno do maja, na prisojnih pobočjih pa kmalu skopni. V pasu nad 1100m traja tudi 120 - 150 dni na leto.

Povsod na Pohorju se je kot gospodarska panoga uveljavil turizem, sprva planinski in izletniški, v zadnjem času tudi zimski, saj travnata podlaga omogoča ugodno smuko že na tanki snežni odeji. Reliefne posebnosti s planotastim značajem, primerno nagnjenimi pobočji in širokimi hrbti omogoča že pri tanjši snežni odeji na velikem delu Pohorja pogoje za zimski turizem.

8. Nekateri zakoni in prepisi o varstvu okolja oziroma s področja narave v Sloveniji in Evropi.

8.1 Mednarodne konvencije in drugi dogovori s področja narave

- Arhuška konvencija - Konvencija o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah (Prevod na spletišču informacijske pooblaščenke) (157KB)
- Konvencija o varstvu svetovne kulturne in naravne dediščine (Uradni list SFRJ, št. 56/74), velja na podlagi Akta o notifikaciji in nasledstva (Uradni list RS, MP 15/92),
- Konvencija o močvirjih, ki so mednarodnega pomena, zlasti kot prebivališče močvirskih ptic (Ramsar) (Uradni list SFRJ MP 9/77), velja na podlagi Akta o notifikaciji in nasledstva (Uradni list RS, št. 15/92),
- Konvencija o varstvu Sredozemskega morja pred onesnaževanjem (Barcelona, 1976), (Uradni list SFRJ MP 12/77), velja na podlagi Akta o nasledstvu (Uradni list RS, št. 44/93, MP 13), skupaj s protokoli,
- Konvencija o varstvu prosto živečega evropskega rastlinstva in živalstva ter njunih naravnih življenjskih prostorov - Bernska konvencija (Zakon o ratifikaciji Konvencije o varstvu prosto živečega evropskega rastlinstva in živalstva ter njunih naravnih življenjskih prostorov, Uradni list RS, MP 17/99),
- Alpska konvencija (Uradni list RS, št. 19, MP 5/95), protokoli,
- Konvencija o mednarodni trgovini z ogroženimi prosto živečimi živalskimi in

rastlinskimi vrstami - CITES, Washingtonska konvencija (Zakon o ratifikaciji konvencije o mednarodni trgovini z ogroženimi prosto živečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami, spremembah konvencije ter dodatkov I, II, III in IV h konvenciji - Uradni list RS, MP 31/99),

- Konvencija o biološki raznovrstnosti, Rio de Janeiro, 1992 (Zakon o ratifikaciji konvencije o biološki raznovrstnosti, (Uradni list RS, MP 7/96)),
- Konvencija o varstvu migracijskih prosto živečih vrst živali (Bonn, 1979) (Zakon o ratifikaciji konvencije o varstvu selitvenih vrst prosto živečih živali - Uradni list RS, št. 72, MP 18/98), protokoli.
- Direktiva o varstvu flore, favne in habitatov - FFH direktiva (The Council Directive 92/43/EEC on the Conservation of Natural Habitats and of Wild Fauna and Flora),
- Direktiva o varstvu ptic (The Council Directive 79/409/EEC on the Conservation of Wild Birds), (Council Directive 79/409/EEC),
- Uredba o trgovini s prostoživečo favno in floro (Council Regulation (EC) No. 338/97) on the Protection of species of wild fauna and flora by regulating trade therein).

8.2 Slovenski predpisi

Zakoni o varstvu okolja

- Zakon o varstvu okolja (ZVO-1) (Uradni list RS št. 41/2004 z dne 22.04.2004 pod št. 1694 na strani 4818)
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja (ZVO-1A) (Uradni list RS št. 20/2006 z dne 24.02.2006 pod št. 745 na strani 1949)
- Zakon o varstvu okolja (ZVO) (Uradni list RS, št. 32/1993) (ne velja več)
- Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu okolja (ZVO-A) (Uradni list RS, št. 1/1996 z dne 12.01.1996 pod št. 5 stran 5) (ne velja več)

Zakon o ohranjanju narave

- Zakon o ohranjanju narave (ZON) (Uradni list RS št. 56/1999 z dne 13.07.1999 pod št. 2655 od strani 7146 do 7175)
- Popravek zakona o ohranjanju narave - ZON (Uradni list RS, št. 31/2000 z dne 07.04.2000 na strani 3831)
- Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o ohranjanju narave - (ZON-A) (Uradni list RS, št. 119/2002 z dne 30.12.2002 pod št. 5832 na strani 16678)
- Zakon o ohranjanju narave – (ZON-UPB1) (uradno prečiščeno besedilo) (Uradni list RS, št. 22/2003 z dne 03.03.2003 pod št. 887 na straneh od 2689 do 2720)
- Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o ohranjanju narave (ZON-B) (Uradni list RS, št. 41/2004 z dne 22.04.2004 pod št. 1693 na strani 4813)
- Zakon o ohranjanju narave (ZON-UPB2) (Uradni list RS 96/2004 z dne 30.08.2004 pod št. 4233 na strani 11541)

Zakon o gozdovih

- Zakon o gozdovih (Uradni list RS, št. 30/93, 67/02),
- Uredba o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (Uradni list RS 88/2005 z dne 04.10.2005 pod št. 3786 na strani 8997)

Zakon o planinskih poteh

- Zakon o planinskih poteh (ZPlanP) (Uradni list RS, št. 61/2007 z dne 10.07.2007 pod št. 3298 na strani 8536)

Prepoved vožnje z vozili v naravnem okolju

- Uredba o prepovedi vožnje z vozili v naravnem okolju (Uradni list št. 16/1995 z dne 17.03.1995 pod št. 800 od strani 1233 do 1234)
- Uredba o spremembi uredbe o prepovedi vožnje z vozili v naravnem okolju (Uradni list RS, št. 28/1995 z dne 26.05.1995 pod št. 1294 na strani 2007)
- Uredba o spremembi uredbe o prepovedi vožnje z vozili v naravnem okolju (Uradni list št. 35/2001 z dne 11.05.2001 pod št. 2050 na strani 4049)

V Republiki Sloveniji velja od 1. aprila 1995 predpis, ki prepoveduje vožnjo z vozili na motorni pogon in kolesi v naravnem okolju (Ur. I. RS, 16/95 in 28/95). Tako so vožnja, ustavljanje, parkiranje in organiziranje vožnje z vozili na motorni pogon in s kolesi prepovedani na vseh površinah zunaj naselij in zunaj vseh vrst cest ter zunaj kolovozov in poljskih poti. Prepoved velja tudi za gozdne in planinske poti. Parkiranje in ustavljanje v naravnem okolju sta dovoljeni le v pasu pet metrov izven vozišča, če je to v skladu s predpisi o varnosti cestnega prometa in če temu ne nasprotuje lastnik zemljišča. Prepovedano je tudi organiziranje voženj z vozili na motorni pogon ali njihova uporaba za testne, kros, športne, tekmovalne in reklamne vožnje na gozdnih in makadamskih cestah v gozdnem prostoru ter na cestah v naravnih in gozdnih rezervatih, narodnih, regijskih in krajinskih parkih, vodnih rezervatih, varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom. Takšna prepoved pa ne velja za kolesa. Izvajanje predpisa nadzirajo policija, pooblaščeni inšpektorji ter nadzorniki.

Zakon o ratifikaciji Evropske konvencije o krajini

- Zakon o ratifikaciji Evropske konvencije o krajini (MEKK) (Uradni list RS, št. 19/2003 z dne 24.02.2003 na strani 1061)

Zakon o varstvu podzemnih jam

- Zakon o varstvu podzemnih jam (ZVPJ) (Uradni list RS št. 2/2004 z dne 15.01.2004 pod št. 67 na strani 165)

Zakon o divjadi in lovstvu

- Zakon o divjadi in lovstvu - ZDLov-1 (Uradni list RS 16/2004 z dne 20.02.2004 pod št. 630 na strani 1577)
- Odlok o lovsko upravljavskih območjih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Uradni list RS, št. 110/2004 z dne 11.10.2004 pod št. 599 na strani 13114)

Nekateri drugi pomembnejši predpisi za področje ohranjanja narave:

1. Zakon o morskem ribištvu (Uradni list RS, št. 58/02),
2. Zakon o sladkovodnem ribištvu (Uradni list SRS, št. 25/76, 21/78 in 42/86),
3. Zakon o kmetijskih zemljiščih (Uradni list RS, št. 59/96, 67/02, 36/03),
4. Zakon o veterinarstvu (Uradni list RS, št. 82/94 in 21/95),
5. Zakon o vodah (Uradni list RS, št. 67/02),
6. Zakon o zaščiti živali (Uradni list RS, št. 98/99),
7. Pravilnik o varstvu gozdov (Uradni list RS, št. 92/00, 67/02).

Uredbe in pravilniki

- Uredba o vrstah posegov v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje (Uradni list RS 78/2006 z dne 25.07.2006 pod št. 3406 na strani 8391)

- Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o vrstah posegov v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje (Uradni list RS 72/2007 z dne 10.08.2007 pod št. 3929 na strani 10329)
- Uredba o varstvu samoniklih gliv (Uradni list RS, št. 57/1998 z dne 14.08.1998 pod št. 2689 od strani 4246 do 4248)
- Pravilnik o označevanju zavarovanih območij naravnih vrednot (Uradni list RS št. 117/2002 z dne 28.12.2002 pod št. 5708 na strani 16037)
- Pravilnik o prepovedi vznemirjanja živali zavarovanih vrst ptic v naravnih skalnih apnenčastih stenah na območju Kraškega roba (Uradni list RS 16/2004 z dne 20.02.2004 pod št. 640 na strani 1608)
- Pravilnik o odvzemu velikih zveri iz narave za leto 2004 (Uradni list RS 14/2004 z dne 13.02.2004 pod št. 573 na strani 1427)
- Uredba o zavarovanih prosto živečih rastlinskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/2004 z dne 30.04.2004 pod št. 2215 na strani 5933)
- Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/2004 z dne 30.04.2004 pod št. 2216 na strani 5963)
- Uredba o spremembi in dopolnitvi Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Uradni list RS, št. 109/2004 z dne 08.10.2004 pod št. 4556 na strani 12972)
- Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o zavarovanih prosto živečih rastlinskih vrstah (Uradni list RS, št. 110/2004 z dne 11.10.2004 pod št. 4597 na strani 13099)
- Uredba o ekološko pomembnih območjih (Uradni list RS, št. 48/2004 z dne 30.4.2004 pod št. 2261 na strani 6356)
- Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/2004 z dne 30.04.2004 pod št. 2277 na strani 6409)
- Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000), (Uradni list RS, št. 110/2004 z dne 11.10.2004 pod št. 4595 na strani 13057)
- Uredba o krajinskem parku Sečoveljske soline (Uradni list RS, št. 29/01),
- Uredba o krajinskem parku Strunjan (Uradni list RS, št. 107/04, 114/04-popr in 83/06),
- Uredba o krajinskem parku Goričko (Uradni list RS, št. 101/03),
- Uredba o krajinskem parku Kolpa (Uradni list RS, št. 85/06),
- Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/04, 109/04 in 84/05),
- Uredba o zavarovanih prosto živečih rastlinskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/04 in 110/04),
- Uredba o zatočišču za živali prosto živečih vrst (Uradni list RS, št. 98/02),
- Uredba o živalskem vrtu in živalskem vrtu podobnem prostoru (Uradni list RS, št. 37/93),
- Uredba o ravnanjih in načinih varstva pri trgovini z živalskimi in rastlinskimi vrstami (Uradni list RS, št. 52/04),
- Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04 in 110/04),
- Uredba o ekološko pomembnih območjih (Uradni list RS, št. 48/04),
- Uredba o habitatnih tipih (Uradni list RS, št. 112/03),
- Uredba o varstvu samoniklih gliv (Uradni list RS, št. 57/98),
- Uredba o prepovedi vožnje z vozili v naravnem okolju (Uradni list RS, št. 16/95, 28/95, 35/01),
- Uredba o zvrsteh naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 52/02 in 67/03),
- Uredba o koncesiji za rabo naravne vrednote Postojnski jamski sistem in predjamski

jamski sistem (Uradni list RS št. 77/02).

- Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 111/2004 z dne 14.10.2004 pod št. 6423 na strani 13137)
- Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam (Uradni list RS, št. 82/02),
- Pravilnik o označevanju zavarovanih območij naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 117/02 in 53/05),
- Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 111/04 in 70/06),
- Pravilnik o prepovedi vznemirjanja živali zavarovanih prosto živečih vrst ptic v naravnih skalnih apnenčastih stenah na območju Kraškega roba (Uradni list RS, št. 5/06),
- Pravilnik o odvzemu osebkov vrste rjavega medveda (Ursus arctos) iz narave (Uradni list RS, št. 87/05 in 17/06),
- Pravilnik o označevanju živali prosto živečih vrst v ujetništvu (Uradni list RS, št. 58/04),
- Odredba o bivalnih razmerah in oskrbi živali prosto živečih vrst v ujetništvu (Uradni list RS, št. 90/01),
- Odredba o pogojih obiskovanja in zadrževanja v naravnem rezervatu Škocjanski zatok (Uradni list RS, št. 58/01),
- Odredba o pogojih za snemanje v podzemnih jamah na območju regijskega parka Škocjanske jame (Uradni list RS, št. 11/98),
- Pravilnik o športnem, podvodnem športnem in rekreacijskem ribolovu na morju (Uradni list RS, št.69/03).

Izidi občinskih referendumov o varovanju narave

- Poročilo o izidu glasovanja na referendumu o odloku o spremembah in dopolnitvah Odloka o razglasitvi povirij, močvirij in rastišč redkih rastlin v Občini Bled dne 3. oktobra 2004 (Uradni list RS, št. 112/2004 z dne 15.10.2004 pod št. 4648 na stran 13479)

Akti samoupravnih lokalnih skupnosti

Akti o razglasitvi naravnih znamenitsoti in redkosti ter akti o zavarovanju naravnih vrednot lokalnega pomena

9. Turizem na Pohorju

Povečan obseg turizma bi bil v zimskem času zaradi zimskih športov, v poletnem času pa zaradi povečanega obiska pohodnikov in drugih rekreativcev.

Zaradi pred kratkim potrjene kandidature za »Univerzitetno športno univerzijado« leta 2013 je to vprašanje še toliko bolj aktualno.

Pohorje je zelo zanimivo za zbiralce gozdnih sadežev, za nabiralce gob, borovnic, malin, brusnic in še kaj. Le ti se danes množično vozijo na Pohorje z avtomobili, kar sigurno povzroča več hrupa in onesnaževanja po pohorskih poteh, kot če bi se s sedežnico popeljali v višje predele Pohorja.

Na Mariborskem Pohorju se odvija vse več tekmovanj iz področja motociklizma, smučanja, kolesarjenja, glasbenih prireditev...

To seveda močno vpliva na živalski svet saj morajo za več prostora za prireditve izsekavat vse več gozdnih površin (zmanjšujejo bivalne površine za živali), prireditve so zelo hrupne, obiskovalci za seboj pustijo ogromno število odpadkov.

Športno rekreacijska središča na tem področju so znana pod imeni: Bolfenk, Bellevue, Areh, Trije Kralji, Ribniška koča, Kope in Rogla. Pozimi so večinoma so uporabljena kot smučišča, del prog je tudi umetno zasnežen. Poleti pa se poleg pohodnikov in kolesarjev predvidene tudi nekatere novejše dejavnosti, poletno sankanje in adrenalinski park. Pohorje je polno planinskih koč in planinskih poti. Prepredeno je tudi z gozdnimi cestami, ki jih uporabljajo gorski kolesarji in tudi konjeniki.
Na smučarskem stadionu, ki se spušča do vznožja Pohorja, poteka tudi tekma za ženski svetovni pokal v smučanju imenovan »Zlata lisica«. Ciljna arena je znana tudi kot snežna plaža, kjer se lahko rekreativni smučarji prepustijo užitkom nastavljanja višinskemu soncu.
Prave zimske radosti ponuja smučišče Ribnica na Pohorju, ki je odmaknjeno s centra vasi le par minut. Nadmorska višina (715m – 921m) omogoča odlične smučarske pogoje na naravnem in kompaktnem snegu. Pravljična zimska idila, ugodne cene smučarskih vozovnic vas vsekakor privabijo na naš del Pohorja. Smučišče je v letu 2007 staro progo, ki je spadala v kategorijo lažjih smučišč razširilo in dobilo povsem novo podobo[6].
Zreško Pohorje, posejano s kmetijami in zaselki, je slikovita okolica, ki vabi in je zanimiva za vsakega gosta. Krajši izleti nudijo nova, posebna doživetja.

Okoliške vasi ponujajo vsaka zase svoje značilnosti in sledove preteklosti. V Skomarju, rojstni vasici ljudskega pesnika in pevca Jurija Vodovnika je ohranjena značilna pohorska arhitektura - Skomarska hiša. Nizke lesene, s skodlami krite hiše odkrijejo očesu prijetno notranjost. Značilna je tudi cerkvica Sv. Lamberta, prvič omenjena že leta 1313.

V tem delu Zreškega Pohorja, kjer je narava še neokrnjena in življenje pristno, živijo prijazni in gostoljubni ljudje, ki vas bodo sprejeli ne le kot goste, ampak boste dobrodošli kot prijatelji.

Tudi država bo morala v prihodnje večjo pozornost usmeriti v pospeševanje sodelovanja med turističnimi, gospodarskimi in negospodarskimi subjekti s področja turizma na vseh ravneh (državna-regionalna-lokalna raven).

ZAKLJUČEK

[6] www.ribnicanapohorju.si

Regijski park Pohorje bo imel status regijskega parka, kar pomeni park, v katerem se poleg ohranjanja narave varuje tudi krajinske značilnosti prostora.

V »time table« za ustanovitev novih zavarovanih območij, ki jo je sprejela vlada oktobra 2007, je ustanovitev Regijskega parka Pohorje predvidena za leto 2010. Tudi v vmesnem času se lahko marsikaj naredi, saj pravno formalno zavarovanje samo po sebi ne zadostuje. Nujno je namreč, da se na primeren način z območjem tudi upravlja, kar pomeni usklajevanje vseh interesov. Le tako lahko potem dosežemo, da bo narava ostala ohranjena, obiskovalci zadovoljni, lokalno prebivalstvo pa bo imelo nove razvojne priložnosti.

Ustanovitev parka ter njegovo upravljanje naj bi temeljilo na sodelovanju vseh interesnih skupin in posameznikov ob upoštevanju načel sonaravnosti in spodbujanju pohorske tradicije. Občinske meje naj bi bile na tem območju nezaznavne, celotno območje parka pa naj bi vodil skupni cilj k ohranjanju pohorske krajine v skupno dobro vseh prebivalcev.
Smisel zavarovanja naj ne bi bil v preprečevanju vseh dejavnosti in postavljanju novih pregrad, ampak v uskladitvi interesov ter spodbujanju dejavnosti, ki nimajo negativnih posledic na okolje, ter odpravi in preprečitvi novih nepotrebnih in neracionalnih posegov.
Dejstvo je tudi, da se Pohorje sooča z dolgoletnimi negativnimi trendi podnebnih sprememb in zato postaja območje vse ranljivejše. Analize trendov povprečnih letnih temperatur, količine padavin in števila dni s snežno pokritostjo v zadnjih 45 letih jasno kažejo na to.
Predstavljeni cilji so predlog namenjen razpravi med vsemi deležniki parka. Zaradi prostorske, ekološke, hidrološke, kulturne in gospodarske povezanosti in prepletenosti območja se posamezni cilji v mnogih primerih prekrivajo in dopolnjujejo.

V zavarovanem območju Pohorja bi ločili tri območja, in sicer:
- območje varovanja naravnih procesov,
- območje aktivnega varstva ekosistemov ter
- območje poselitve, infrastrukture ter razvojnih in gospodarskih dejavnosti.

Zavedati pa se moramo, da se z zavarovanjem oblikuje območje, za katerega velja poseben pravni režim, ki lahko pomeni tudi.omejevanje lastninske pravice. Prav zaradi tega je vključevanje javnosti zelo pomemben vidik ustanavljanja zavarovanega območja, kakor tudi gospodarskih in razvojnih dejavnosti na drugi strani.

8. VIRI

1. Marinček, L. (neobjavlj.): Ekološke, floristične in vegetacijske razmere na trasi smučarske proge Pisker (Ušankovo) pri Rušah.
2. Posebne strokovne podlage za ureditveni načrt za gradnjo štirisedežnice s smučiščem Uršankovo (nadaljevanje smučarske proge Cojzarica), gradivo za obravnavo na odboru za komunalno gospodarstvo in prostor občine Ruše, Urbis d.o.o., Maribor, 2003.
3. Stare, N.: Strokovna podlaga za širši program razširitve turistične ponudbe na Pohorju v občini Ruše, ZUM, Maribor, 1998.

4. Študija za celovito presojo vpliva na okolje, OIKOS, svetovanje za razvoj d.o.o., Domžale, 2002.
5. Zasneževanje smučišč na Ruškem Pohorju, Idejnotehnična rešitev, Vodnogospodarski biro Maribor, 2002
6. Poročilo LD Radvanje za leto 2005)
7. Felix Labhardt: Lisica (str.7)
8. Vitomir Mikuletič: Gozdne kure (str.9)
9. Kryštufek, Brancelj, Krže, Čop: Zveri - medvedi, mačke, psi (str. 11, 17, 18)

10. WELCHER VOGEL IST DAS?, Detlef Singer, KOSMOS Naturverlag, Stuttgart, 2001

11. ŽIVALSKI SLEDOVI, Frank Hecker, 2008

12. ZDRAVILNE RASTLINE, Preko 600 zdravilnih in strupenih evropskih rastlin, Ingrid in Peter Schönfelder, 2007

13. Mala flora Slovenije, več avtorjev, Tehnična založba Slovenije, 2007
14. Informativni Bilten Društva Temporaria, št. 1, leto 1997
15. Brus, R., 2004. Drevesne vrste na Slovenskem. Mladinska knjiga, 2004,
16. Deklaracija iz Johanesburga o okolju in razvoju, Johanesburg 2002
17. Hlad B. & P. Skoberne (ured.), 2001, Pregled stanja biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti v Sloveniji, Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija RS za okolje, Ljubljana, 2001
18. Keating, M., 1995. Agenda za spremembo, Srečanje na vrhu (Agenda 21). Umanotera, Ljubljana, 1995, str 29-30
19. Klemenc, A, 2005. ustno
20. Lah, A.,1995. Leksikon okolje in človek, ČZD Kmečki glas, Ljubljana
21. Mlinšek, D., 1991. O gozdu in gozdarstvu Slovenije. Aram d.o.o., Agencija za razvoj Maribor, Maribor, 1991, 82 s.
22. Natura 2000, 1994, Ministrstvo za okolje in prostor
23. Poročilo Zavoda za gozdove 2005

PRAVNI VIRI

SEZNAM PREDPISOV, KI SE NANAŠAJO NA OHRANJANJE NARAVE

1. Zakon o ohranjanju narave (uradno prečiščeno besedilo)
(Uradni list RS, št. 96/04)

2. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o ohranjanju narave (ZON-B)
(Uradni list RS, št. 41/04)

3. Zakon o ohranjanju narave
(Uradni list RS, št. 22/03)

4. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o ohranjanju narave
(Uradni list RS, št. 119/02)

5. Popravek zakona o ohranjanju narave (ZON)
(Uradni list RS, št. 31/00)

6. Zakon o ohranjanju narave
(Uradni list RS, št. 56/99)

Podzakonski akti:

1. Uredba o Krajinskem parku Kolpa
(Uradni list RS, št. 85/06)

2. Pravilnik o prepovedi vznemirjanja živali zavarovanih prosto živečih vrst ptic v naravnih skalnih apnenčastih stenah na območju Kraškega roba
(Uradni list RS, št. 5/06)

3. Odločba o podelitvi statusa društva - Jamarski klub Novo mesto, Seidlova 28, 8000 Novo mesto
(Uradni list RS, št. 3/06)

4. Odločba o podeltivi statusa društva - Mikološka zveza Slovenije, Trstenjakova 2, 1000 Ljubljana
(Uradni list RS, št. 120/05)

5. Pravilnik o odvzemu osebkov vrste rjavega medveda (Ursus arctos) iz narave
(Uradni list RS, št. 87/05)

6. Pravilnik o primernih načinih varovanja premoženja in o vrstah ukerpov za preprečitev na premoženju
(Uradni list RS, št. 74/05)

7. Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja
(Uradni list RS, št. 130/04)

8. Uredba o koncesiji za upravljanje Krajinskega parka Strunjan
(Uradni list RS, št. 114/04)

9. Pravilnik o spremembah in dopolnitvah pravilnika o določitvi in varstvu naravnih vrednot
(Uradni list RS, št 70/06)

10. Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot
(Uradni list RS, št. 111/04)

11. Uredba o Krajinskem parku Strunjan
(Uradni list RS, št. 107/04)
12. Priloga: Publikacijska karta Krajinskega parka Strunjan

13. Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o zavarovanih prosto živečih rastlinskih vrstah
(Uradni list RS, št. 110/04)

14. Pravilnik o označevanju živali prosto živečih vrst v ujetništvu
(Uradni list RS, št. 58/04)

15. Uredba o zavarovanih prosto živečih rastlinskih vrstah
(Uradni list RS, št. 46/04)
16. Priloga1 Zavarovane rastlinske vrste, ki so domorodne na območju republike Slovenije; Zavarovane rastlinske vrste v interesu Skupnosti, ki niso domorodne na območju Republike Slovenije

17. Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o odvzemu osebkov vrste rjavega medveda (Ursus arctos) iz narave
(Uradni list RS, št. 17/06)

18. Uredba o ravnanjih in načinih varstva pri trgovini z živalskimi in rastlinskimi vrstami
(Uradni list RS, št. 52/04)

19. Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah
(Uradni list RS, št. 84/05)

20. Uredba o spremembi in dopolnitvi Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah
(Uradni list RS, 109/04)

21. Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah
(Uradni list RS, št. 46/04)
Priloga 1: Vrste, katerih živali so zavarovane
Priloga 2: Vrste, katerih habitate se varuje
Priloga 3: Prepovedani načini in sredstva za ujetje in ubitje ter prepovedana prevozna sredstva pri lovu in ribolovu
Priloga 4: Varstveni cilji za ohranjanje specifičnih lastnosti habitata zavarovane vrste in naravnih procesov ali ustrezne rabe
Priloga 5: Raziskave in vsebine, ki so podlaga za zavarovanje ptičjih vrst

22. Uredba o ekološko pomembnih območjih
(Uradni list RS, št. 48/04)
Priloga1: Ekološko pomembna območja

23. Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000)
(Uradni list RS, št. 110/04)

24. Uredba o posebnih varstvenih območjih
(Uradni list RS, št. 49/04)
Priloga 1 Merila
Priloga 2-1 Območja Natura 2000
Priloga 2-2 Potencialna območja Natura 2000
Priloga 3-1 Območja Natura 2000 (Publikacijska karta)
Priloga 3-2 Potencialna območja Natura 2000 (Publikacijska karta)
Priloga 4 Naselja

Priloga 5 Seznam sprejetih prostorskih aktov

25. Odločba o podelitvi statusa društva - Društvo za raziskovanje jam Ljubljana, Luize Pesjakove 11, Ljubljana
(Uradni list RS, št. 21/04)

26. Odločba o podelitvi statusa društva - Jamarska zveza Slovenije, Lepi pot 6, 1109 Ljubljana
(Uradni list RS, št. 21/04)

27. Uredba o habitatnih tipih
(Uradni list RS, št. 112/03)

28. Uredba o Krajinskem parku Goričko
(Uradni list RS, št. 101/03)

29. Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Krajinski park Goričko
(Uradni list RS, št. 03/04)

30. Pravilnik o spremembah in dopolnitvah pravilnika o označevanju zavarovanih območij naravnih vrednot
(Uradni list RS, št. 53/05)

31. Pravilnik o označevanju zavarovanih območij naravnih vrednot
(Uradni list RS, št. 117/02)
Priloga

32. Uredba o živalskem vrtu in živalskem vrtu podobnem prostoru
(Uradni list RS, št. 37/2003)

33. Uredba o določitvi programa usposabljanja za izvajanje neposrednega nadzora v naravi
(Uradni list RS, št. 30/2003)

34. Pravilnik o službenem znaku, izkaznici in uniformi naravovarstvenih nadzornikov
(Uradni list RS, št. 37/2003)

35. Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam
(Uradni list RS, št. 82/02)
Priloga 1: Rdeči seznam

36. Uredba o zatočišču za prosto živeče živali
(Uradni list RS, št. 98/02)

37. Uredba o koncesiji za rabo naravnih vrednot Postojnski jamski sistem in Predjamski jamski sistem
(Uradni list RS, št. 77/02)

38. Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o zvrsteh naravnih vrednot
(Uradni list RS, št. 67/03)

39. Uredba o zvrsteh naravnih vrednot
(Uradni list RS, št. 52/02)

40. Pravilnik o izvedbi presoje tveganja za naravo in o pridobitvi pooblastila
(Uradni list RS, št. 43/02)

41. Uredba o koncesiji za rabo naravne vrednote Sečoveljskih solin in o koncesiji za upravljanje Krajinskega parka Sečoveljske soline
(Uradni list RS, št. 11/02)

42. Statut Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave
(Uradni list RS, št. 4/02)

43. Odločba o podelitvi statusa društva- Društvo za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije, Langusova ulica 10, 1001 Ljubljana
(Uradni list RS, št. 101/01)

44. Odločba o podelitvi statusa društva - Društvo z okoljevarstveno vzgojo Evrope v Sloveniji, Cesta solinarjev 4, 6321 Portorož
(Uradni list RS, št. 101/01)

45. Odredba o bivalnih razmerah in oskrbi živali prostoživečih vrst v ujetništvu
(Uradni list RS, št. 90/01)
Priloga 1: Minimalni pogoji za zagotovitev urstreznih bivalnih razmer in ustrezne nege pri zadrževanju živali prostoživečih vrst v ujetništvu
Priloga 2: Živalske vrste, za katere se zahteva obvestitev o njihovi pridobitvi

46. Uredbo o spremembi uredbe o prepovedi vožnje z vozili v naravnem okolju
(Uradni list RS, št. 35/01)

47. Uredba o Krajinskem parku Sečoveljske soline
(Uradni list RS, št. 29/01)

48. Uredbo o spremembi uredbe o prepovedi vožnje z vozili v naravnem okolju
(Uradni list RS, št. 28/95)

49. Uredbo o prepovedi vožnje z vozili v naravnem okolju
(Uradni list RS, št. 16/95)

INTERNETNI VIRI

1. MInistrstvo za okolje in prostor http://www.sigov.si/mop/
2. Agencija Republike Slovenije za okolje http://www.arso.gov.si/
3. Zavod za varstvo narave http://www.zrsvn.si/slo/
4. Zavod za varstvo kulturne dediščine http://www.zvkds.org/dobrodosli.php
5. Zavod Republike Slovenije za gozdove http://www.gov.si/zgs/, http://kid.kibla.org/~zgs/
6. Zavod za turizem Maribor http://www.maribor-tourism.si/, http://www.pohorje.si/
7. Mariborska razvojna agencija http://www.mra.si
8. Športni center Pohorje http://www.pohorje.org/
9. Umanotera http://www.umanotera.org/

10. Mountain Wilderness Slovenije http://www.mountainwilderness.si/
11. Triglavski narodni park: http://www.sigov.si/tnp/
12. Notranjski regijski park: http://www.notranjski-park.si/
13. Park Škocjanske jame: http://www.park-skocjanske-jame.si
14. Krajinski park Goričko: http://www.park-goricko.org/
15. Kozjanski park: http://www.gov.si/kp/
16. Informacijska središča naravnih parkov in rezervatov v Sloveniji / Za ljubitelje narave (učne poti, muzeji, turistične jame...) http://www.gov.si/mop/podrocja/uradzaokolje_sektorvarstvonarave/uvn_za_mop/
17. Pohorje.org
18. http://mario.uni-mb.si/prospekt_pohorje/slovensko/pohorje.htm
19. http://maribor.uni-mb.si/pohorje/1250/turistic/pohorje/pohorje.htm
20. http://www.burger.si/Pohorje/Pohorje.html
21. Skomarska hiša
22. http://www.park-pohorje.si
23. Pohorje - Hribi.net
24. www.ribnicanapohorju.si
25. www.rogla.si